

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α.
ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΡΙΤΟ

= ΑΡΓΩ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΤΕΥΧΗ

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΑΛΗΤΗΣ ΖΑΙΛΙΧΑΣ

ENRICA GRASSO

Α. ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΣ

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΔΚΗΣ

Α. ΦΟΥΤΡΙΔΗΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΗΤΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ :

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΕΣ. - ΒΙΒΛΙΑ. -
ΚΙΝΗΣΗ ΞΕΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ. - ΘΕΑ-
ΤΡΙΚΑ. - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ. - ΞΕΝΟΣ ΑΝΤΙ-
ΛΛΟΣ. - ΓΡΑΜΜΟΥΛΕΣ. - ERRATA.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Ν. ΜΗΤΣΑΝΗ
ΑΛΕΞΑΝΤΡΕΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
UNION DE LA JEUNESSE HELLÈNE
13, RUE STAMBOUL
ALEXANDRIE

“ARGO”
REVUE NÉO GREQUE
LITTÉRAIRE ET ARTISTIQUE

Ἡ συνδρομὴ γιὰ τὰ πέντε πρῶτα φυλλάδια εἶνε Γ.Δ. 20

= Α Ρ Γ Ω

ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΛΗΝ. ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Σ' ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΠΑΛΗΟ —

Σ' ἓνα βιβλίον παλῆον — περίπου ἑκατὸ ἐτῶν —
ἀνάμεσα στὰ φύλλα του λησιμονημένη,
ἦν ἓνα μιὰν ὕδατογραφία ἄνευ ὑπογραφῆς.
Θάταν τὸ ἔργον καλλιτέχνου λίαν δυνατοῦ.
Ἐφερ' ὡς τίτλον, «Παρουσίασις τοῦ Ἐρωτος».

Πλὴν μᾶλλον ἤρμοζε, «—τοῦ ἔρωτος τῶν ἄκρως ἀίσθητων».

Γιατὶ ἦταν φανερὸν ὅτι ἔβλεπε τὸ ἔργον
(εὐκόλως νοιώθονταν ἡ ἰδέα τοῦ καλλιτέχνου)
ποῦ γιὰ ὅσους ἀγαποῦνε κάπως ὑγιεινά,
μὲς στ' ὀπωσδήποτε ἐπιτετραμμένον πάντα μένοντες,
δὲν ἦταν προωρισμένος ὁ ἔφηβος
τῆς ζωγραφικῆς — μὲ καστανά, βαθύχροα μάτια.
μὲ τοῦ προσώπου του τὴν ἐκλεκτὴν ἔμορφον
δοσμένην στῆς λαγνείας τὴν πρὸ ἀμαρτωλῆν
ἐπιθυμίαν· μὲ τὰ ἰδεώδη χεῖλη του
ποῦ φέρουνε τὴν ἡδονὴν εἰς ἀγαπημένον
σῶμα· μὲ τὰ ἰδεώδη μέλη του
πλασμένα γιὰ τ' ἀναίσχυντα κρεβάτια.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ἡ πώλησις τῆς «ΑΡΓΩΣ» στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικὸν ἐν γένει
ἔχει ἀνατεθεῖ στὸ Πραχτορεῖο τῶν «Γραμμάτων» Β.Ρ. 1146, Alexandrie.

Ο ΓΑΛΑΝΟΓΕΝΗΣ

Ἡ οἰκογένεια μου εἶνε φτωχή. Ὁ πατέρας μου εἶνε ἕνας ἄνθρωπος περασμένης ἡλικίας. Τὸ κάτασπρό του σαρίκι σκεπάζει πάντα τὸ κεφάλι του ποῦναι γεμάτο ἀπὸ κάτασπρες τρίχες. Ὅταν τὸ βγάζει μορεῖς νὰ ξεχωρίσεις καλὰ μιὰ βούλλα, ποῦ βρίσκεται λίγο πὺ πάνω ἀπὸ τὸ ζερβό του μιλίγγι ποῦναι χωρὶς μαλιά. Τὰ μούτρα του ζαρωμένα. Τὰ λίγα σταχτιά γενάκια ποῦ ξεφυτρώνουνε δῶ καὶ κεῖ τοῦ δίνουνε ἕνα ὕφος ἰμάμη ποῦναι ὅλος ἀφωσιωμένος στὸν Ἄλλάχ. Τὸ κούτελλό του, θάλλεγες, πῶς εἶνε κανένας πολυτάραχος ὠκεανός. Ἡ μήτη του μακρουλή, στὸ ἀριστερό μέρος φέρνει μιὰ γαλανὴ στάμπα.

Μικρὸ παιδί τοῦκαμαν αὐτὸ τὸ σημάδι. Ἔθιμο. Ποτέ μου δὲν εἶδα τὸ μουστάκι του νᾶνε σηκωμένο. Ἄσπρο, ἄσπρο, σὰ δυὸ σταλαχτίτες ποῦ κρέμονται πρὸς τὰ κάτω. Τὰ μάτια του πράσινα. Τὰ ματόκλαδα λείπουνε καὶ γι'αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ δεῖ μακριά. Στὴν ἄκρη τῶ ματιῶ του μπορεῖς νὰ δεῖς λίγη τσίμπλα. Τὸ πηγούνη του λίγο μακρουλὸ φέρνει κάμποσες βαθιὲς ζάρες ποῦ σχηματίζουνε μικρὰ τρίγωνα καὶ τετράγωνα.

Ἡ δουλιά του εἶναι βαρκάρης. Μὰ τώρα στὰ τελευταῖα τῆ πούλησε τὴ κόκκινη βάρκα γιὰτὶ δὲν μποροῦσε πιά νὰ δουλεῖ. Θέλησε νὰ ξεκουράσῃ καὶ νὰ φροντίσει πιά καὶ γιὰ τὴ ψυχὴ του. Μὲ τὰ χρηματάκια ποῦ πήραμε ἀπὸ τὴ κόκκινη βάρκα ἄνοιξε ἕνα μικρὸ μαγαζί. Πῆρε κάμποσα ἱερὰ βιβλία, ἕνα χρυσὸ Κοράνι καὶ τᾶθαλε δίπλα στὸ ντιβάνι μας. Τὰ διαβάξει συχνὰ καὶ τὸν ἀκοῦμε γύρω του καθισμένοι ἐγὼ, ἡ μάνα μου, κι' ἡ ἀδερφή μου μὲ σεβασμό. Στὸ γιθάνι βρίσκεται ἀπλωμένο ἕνα κόκκινο ταπέτο ποῦ τοῦ τ'ἔχει δώσει ὁ παποῦς μου. Κόκκινο, μὲ κάστρα πάνω κεντητά, ποῦ μὲ βλέπουνε βουδά. ?

Τρεῖς μαξιλάρες ποῦνε προικιὸ τῆς μάνας μου, φκιαγμένες μὲ κίτρινο μετᾶξι, χρησιμεύουνε γιὰ νὰ ἀκουμπᾶ ὅποιος καθίζει. Ὁ ναργιλὲς τοῦ πατέρα μου πάντοτε δίπλα. Τὸν εἶχε πᾶρει ἀπόνα μπέη ποῦ τοῦθγαλε τὸ μπαούλο του κρουφά. Εἶχε μέσα, μᾶς ἔλεγε ὁ πατέρας κόντρα-πάντο. Ἄκόμα τώρα ποῦ γράφω βρίσκεται δίπλα μου.

Γιάλιнос. Ἔχει κάτι κίτρινα καὶ ἄσπρα λουλούδια ποῦ σκεπάζουνε μιὰ γυμνὴ γυναῖκα.

Ἡ ἀδερφή μου εἶνε τόσο ὄμορφη—μολονότι κόρη ἐνὸς βαρκάρη φτωχοῦ—ποῦ ὁ πατέρας μου τὴν ἀγαπᾶ πῶτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ μας. Θυμοῦμαι πῶς ὅταν ἤμαστε μικρὰ παιδιὰ—τί καιρὸς εὐτυχισμένος!—μὲ τὶς γαλανὲς βαρκοῦλες, τὰ κόκκινα φεσάκια, ἐκείνην ἔπαιρνε πάντα στὴν ἀγκαλιά του γιὰ νὰ τῆς πεῖ παραμύθια.

Ἡ μάνα μου βρίσκεται παρακεῖ. Ἐκοθε κοσμεῦδι μέσα στὸ λάδι γιὰ νὰ τὸ ρίξει στὸ φαί ποῦ μᾶς τοίμαζε.

Ἦτανε μιὰ μέρα ποῦ χιονίζε. Ἐβρεχε κι' ὄλας ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ.

Καιρὸς ἔλεινός !

Ψυχὴ δὲ βρίσκεται στὸς δρόμους. Ὁ ἀφέντης μου ἔμεινε μὲς τὸ σπῆτι. Πῆρε τὸ Κοράνι διάβασε λίγο, ὕστερα ἔψαλε.

Τέλειωσε.

Ἡ μάνα μου μπροστὰ στὸ τζάκι τοῦ ἔφριανε καφέ, ὕστερα πῆρε λίγο ντουμπεκὴ, τὸν ἔβρεξε, τὸν ἔβαλε πάνω στὸ ναργιλὲ κι' ἔπιασε τὴ μασὰ γιὰ νὰ βάλει δυὸ τρία κάρθουνα. Πῆγα κοντὰ τῆς. Ὁ πατέρας μου βαστοῦσε τὰ κομπολόγια ποῦσανε μαῦρα. Τὰ παῖζε καὶ τὰ χεῖλια του λέγανε προσευχές. Ὁ Ἄλλάχ νὰ τὸν φυλάει ! Εἶνε ἕνας θεοσεβέστατος ἄνθρωπος. Πῆρα κρουφά τὸ στόμα τοῦ ναργιλὲ καὶ ρούφιξα δυὸ τρεῖς φορές. Ζαλίστικα λίγο. Ἡ μάνα μου ἔφερε τὸ ναργιλὲ καὶ τὸν καφέ στὸν ἀφέντη μας. Κάθησε κοντὰ του σχεδὸν ξαπλώνοντας πάνω του. Τῆς ἔδωσε ὁ ἀφέντης μας τὸ ναργιλὲ καὶ φοῦμαρε. Τέντωσε τὸ κορμί τῆς. Βλεπόντουσαν στὰ μάτια. Ἡ ἀδελφή μου κοιμάτον δίπλα μας. Πῆρα ἕνα μαξιλάρι, προικιὸ τῆς μάνας μου καὶ ξάπλωσα. Στὸ τζάκι ἡ φωτιά ἄναβε. Ἐξω ἡ βροχὴ καὶ ὁ ἀγέρας βογκοῦσαν σὰ δυὸ θεριά ἀνήμερα. Ζαλισμένη ἡ μάνα μου παρακάλεσε τὸ πατέρα μου νὰ τῆς πεῖ κανένα πυραμύθι ἀπὸ κείνα ποῦἔσυρε. Μόλις τᾶκουσα

γύρισα τὴ πλάτη μου, στοὺς γονιούς μου, καὶ ἔκλεισα τὰ μάτια μου γιὰ νὰ νομίσουν πῶς κοιμοῦμαι. Μὲς ἀπὸ τὰ τσίνορά μου ἔβλεπα τὴ φωτιὰ ποῦ ἀνάβε στοὺς τζάκι. Ποῦ καὶ ποῦ ἄκουες κανένα κρότο στοὺς τζάκι, κανένα τριξίμο. Ἐξὼ ἔβρεχε χιόνιζε. Τὰ μάτια μου τᾶκλεισα καλά, κι ἄρχισα νὰ ρουχαλίζω, ψεύτηκα.

Τὸ παλάτι βρισκετοὺν μακριά. Γύρω του δέντρα μὲ πυκνοὺς κλάδους. Μιὰ λίμνη ποῦ καθρέφτιζε τὸ γαλανὸ οὐρανό. Αὐτὴ τὴ μέρα ἦτανε τὸ νερό της σταχτὶ γιὰτὶ ὁ οὐρανὸς ἦτανε γεμάτος ἀπὸ σταχτιά σύνεφα. Λένε πῶς τὸ παλάτι εἶχε τρακόσιες τριάντα τρεῖς κάμαρες. Σὲ κάθε κάμαρη βρισκετοὺν καὶ ἀπὸ μιὰ βασιλοπούλα. Ὁ ἄρχοντας τοῦ παλατιοῦ ἦτανε στοὺς πύργους τοῦ σερραγιού. Κρατοῦσε στὴ δεξιά του μάντα κρεμασμένα τὰ κλειδιά. Στὴ ζερβή του ἕνα χρυσὸ δαμασκηνοῦ γιγαγιάνι. Περιπατοῦσε καὶ τὸ περιπάτιγμά του, νόμιζες, πῶς ἦτανε μουσικὴ ποῦ ἔπαιζε τοὺς ὠραιότερους, ἀπαλόσυρτους, μακρόσυρτους ἀμανέδες. Φοροῦσε πάντοτε χρυσά.

Τὸ κεφάλι στολισμένο μὲ κείνα τὰ ὑφάσματα ποῦ ἔχουν ὅλα τὰ χρώματα τῶν πουλιῶν. Ὑφασμα μεταξωτό. Στὴ ζερβή μεριὰ πέφτανε τὰ κρούτσελλα τοῦ ὑφάσματος. Τὰ μάτια του πιδ μαῦρα κι ἀπ' τὸ πυκνότερο σκοτάδι τῆς συνεφιασμένης νύχτας, τῆς ἀφέγγαρης. Τὰ γένια του ἦσανε διαφορετικὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Γαλανὰ ἀποτελοῦσαν μιὰ σουβλερὴ πυραμίδα.

Τα χεῖλη του κόκκινα σὰ τὰ ρόδα τοῦ μαγιού ἢ σὰ τὰ σύνεφα τῶν βραδινῶν ποῦ τὰ χρωματίζει, ὁ μογοιατζής, ὁ ἥλιος, ὅταν βουτᾶ στὴ θάλασσα.

Τὸ χρυσὸ φόρεμά του ἀστραφε σὰ τὸν ἥλιο. Οἱ δοῦλοι του οἱ μαῦροι ἦσανε ὅλοι εὐνοῦχοι. Κρατοῦσανε στὸν ὄμο τὸ σπαθὶ βγαλμένο ἀπὸ τὴ θήκη. Στεκόντουσαν σὰν ἀγάλματα.

Φυλάγανε.

Βρισκόντουσαν τρεῖς σὲ κάθε κάμαρη. Κι' οἱ τρεῖς τους στολισμένοι μὲ τὴν ἴδια στολή. Κάθε στολή καὶ χρώμα.

Καὶ κάθε τόσο βούιζε τὸ πρόσταγμα τοῦ ἀρχιενούχου:

— «Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀλλάχ, βιγλάτορες, φυλάχτε!»

Τὴ νύχτα ποτὲ δὲν ἀνάβαν φῶτα. Ὅλο τὸ σερράγι βουτιέτοὺν σὲ πυκνὸ σκοτάδι. Κάθε νύχτα θὰ μοροῦσε

ἀπόμερα βρισκόμενος νὰ ἀκούσεις τοὺς γλυκοὺς, μακρόσυρτους ἀμανέδες τῶν κλειδιῶν. Ὁ γαλανογένης ἄρχοντας τότε περιπατοῦσε. Τὴν ἡμέρα κοιμάτοὺν. Τὴ νύχτα γύριζε τὶς κάμαρες ποῦ βρισκόντουσαν κλειδομένες οἱ βασιλοπούλες.

Σὲ κάθε κάμαρη ἔχτος ἀπὸ τὸ στόλισμα ποῦ σερρῖνε σὲ ἔκσταση βρισκετοὺν καὶ ἕνα κρεβάτι. Τὰ πουπουλένια στρώματα, μαξιλάρια, ἦσανε ντυμένα μὲ τὰ ὠραιότερα μετάξια. Στὸ πάτωμα στρωμένα ἀκριβὰ χαλιά. Κάθε βασιλοπούλα φοροῦσε ἕνα λεπτὸ μεταξένιο φόρεμα. Στὰ πόδια χρυσοκέντητες παντοῦφλες. Κάθε κάμαρη μοσκοβολοῦσε ἰδιαίτερα. Τὴ νύχτα ὁ γαλανογένης κατέβαινε. Οἱ τρεῖς δοῦλοι σκύθανε βαθιά. Κατεβάζανε τὰ σπαθιά καὶ τὰ βάζανε στὶς θήκες τους. Ἐψαλναν ἕνα παράξενο ἀμανὲ ποῦ ἔλεγε λόγια ἐρωτικὰ. Ἡ πόρτα ὕστερα κλείνετο ἀπὸ τὸν γαλανογένη ποῦ πέρασε.

Οἱ δοῦλοι κάθε κάμαρας ποῦ ἔμπαινε ὁ γαλανογένης φεύγανε νὰ κοιμηθοῦνε. Ὁ πύργος ἔμενε βουτιγμένος σὲ μιὰ ἑαριὰ σιωπὴ, ἄλυτη, σὲ ἕνα πυχτὸ σκοτάδι. Ἡ βασιλοπούλα, ποῦ βρισκετοὺν στὴ κάμαρη ποῦ μπῆκε ὁ γαλανογένης, ἔτρεμε πάνω στοὺς πουπουλένιο κρεβάτι. Φοβότανε τρομερὰ.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε.

Μὰ στὴ διπλὴν κάμαρη βρισκότανε ἄλλη κλεισμένη βασιλοπούλα. Αὐτὴ παραστρατημένη, κατάντησε νὰ μπῆε στὸ σερράγι τοῦ γαλανογένη. Εἶχε ἀκούσει τὸ ἔμπα τοῦ γαλανογένη. Φανταζότανε πῶς ἡ διπλὴν της θάτανε μιὰ παρθένα, μιὰ κόρη ποῦ ἄρπαξε ἢ ποῦ ἀγόρασε ὁ γαλανογένης. Καταλάβαινε πῶς θὰ βρισκετοὺν σὲ ἀγωνία, γιὰτὶ καθὼς θάτανε πρωτάρισσα θὰ τρεμε σύγκορημη. Καὶ σκεφτόμενη ἔτσι σκεφτότανε σωστά. Μὲ τὶς σκέψεις αὐτὲς ἄρχισε νὰ γελᾶ. Τὸ γέλιο της ἀντήχησε δυνατὰ, σὰ βαθεῖα εἰρωνεία τῆς τύχης τῆς ἀλλοτρίτης βασιλοπούλας.

Ὁ γαλανογένης πλησίασε στοὺς κρεβάτι τῆς βασιλοπούλας. Ἡ βασιλοπούλα ἔνοιωσε κοντὰ της τὴν ἀνάσα τοῦ γαλανογένη. Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατὰ. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἀκούετοὺν τὸ χτύπημα ἑνὸς κλειδοῦ πάνω σ' ἄλλο κλειδοῦ ποῦ κρέμουνταν στὴ μάντα τοῦ γαλανογένη. Ὁ ἦχος τοῦ ἔμοιαζε σὰ καμπάνα νεκρώσιμη. Ὁ ἀντίλαλος του μὲς τὴ κάμαρη ἦτανε καμπάνα γάμου.

Σιωπή.

δολεϊ

Ἡ ἀνάσα τοῦ γαλανογένη ἄρχοντα πλησίαζε τὴ βασιλοπούλα.

Ἡ ξανθιά βασιλοπούλα, γιατί ξέχασα νὰ σοῦ πῶ πῶς ἦτανε τέτοια, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἀγκάλιαζε τὸ κορμὶ της μὲ τὰ ἴδια της χέρια, ἀνοιγόκλεινε τὰ μάτια της. Ἀγκάλιαζε κι' ἔσπρωχνε διαδοχικὰ τὸ θάνατο.

Ἀκούστηκε: Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀλλὰχ βιγλάτορες, φυλάχτε!

Ἡ βασιλοπούλα ἔτρεμε...

Σπάρασε σὰ τὸ ψάρι ποῦ βρίσκεται μὲς στὸ καλάθι τοῦ ψαρά. Γύρευε ξανὰ νὰ σαρτάρει ἀπὸ τὸ φοβερὸ καλάθι τὸ μπλεγμένο μὲ τὰ ἄγρια βοῦρλα στὴ γαλανὴ θάλασσα!!!

Πόσο μακριὰ μὰ καὶ πόσο κοντὰ βρίσκεται τὸν ἡ γαλανὴ θάλασσα!!! Σπάρασε!

Ἡ ζέστα τοῦ χνώτου του τῆς ἄγγιζε πότε τὰ μάτια, ποῦ σφαλοῦσαν ἀμέσως, πότε τὰ μάγουλα ποῦ κουνιόντουσαν σπασμωδικὰ, πότε τὰ χεῖλη, ποῦ ἔσφυγγε τὸνα τᾶλλον μὲ δύναμη.

Φίλημα!

Ἡ ξανθιά βασιλοπούλα λιγοθύμησε. Τὰ γαλανὰ γένια τῆς χάδεψαν τὸ κάτασπρο λαιμὸ.

Τὸ φίδι κουλούριαζε τὸν ἄνθρωπο. Τὸ σκοτάδι πυκτό. Τὰ κόκκαλα του ἐλιώναν. Ἐνα, ἔνα κόκκαλο σπούσε, σὲ μύρια κομματάκια. Τὸ σῶμα του ὕστερα γινότανε μακρουλό.

Μάκραινε, μάκραινε, μάκραινε...

Γίνηκε τὸ σῶμα του σὰ μιὰ πολὺ μακριὰ βελόνα. Τὸ φίδι κουλούριαζε τὸν ἄνθρωπο. Τὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου χύθηκαν. Τὸ νερό τους γίνηκε ἕνα ποτάμι ποῦ πήγαινε νὰ σβύσει τὸν ἥλιο.

Ἐτρεχε τὸ φίδι ἀνοιξε τὸ στόμα του. Ἡ γλῶσσα ἦτανε χωρισμένη σὲ δύο. Σάλευε. Ἀπλώνετον. Γινότανε πλατιά. Ἐτρεμε. Τὸ φίδι ἀνοιγε τὸ στόμα του. Τὰ μάτια του ἦσανε κόκκινα. Χάσανε τὸ χρῶμα τους. Μαύρισαν.

Ὁ ἄνθρωπος γίνηκε τόσο μακρουλὸς ποῦ χάθηκε.

Ἡ γλῶσσα τοῦ φιδιοῦ ἔτρεμε σὰ φωτιά πάνω στὸ νερό. Τὰ μάτια του μαύρισαν. Τὰ ρουθούνια του ἀνοιγόκλειναν.

Τὸ σῶμα τῆς βασιλοπούλας μαζεμένο στὴν ἀγκάλια τοῦ ἄρχοντα ἔβραζε. Τὸ ἄφισε. Πῆρε τὰ μύρα ποῦ βρι-

σκόντουσαν παρακεῖ. Ἐλουσε τὸ πρόσωπο τῆς βασιλοπούλας. Τὰ μάτια της ἀνοιξαν. Ἀνάσανε. Φίλημα!

..... Τὸ μαυρομάνικο μαχαῖρι γέλασε. Θέλησε νὰ κόψει τὰ κόκκινα ρόδα ποῦ προτιθέτα χάδευε, φιλοῦσε. Τὰ κόκκινα ρόδα στολίζανε παρθενικὸ κεφάλι. Τὰ ρόδα φιλοῦσανε τὸ κεφάλι, φιλοῦσανε τὴ τρεμόσβυστη λάμψη τῶν ἄστρον ποῦ τᾶσφιγγε στὴν ἀγκάλια τους. Τὸ μαυρομάνικο μαχαῖρι ἀλόλαψε ἴσαμε τὸ κόρο, ὅλο τὸ ἄρωμα τῶν ρόδων, ὅλη τὴ παρθενιά τους.

Τὰ ρόδα μοιάζανε σὰ σύνερα βραδιῶν. Δόσανε ἀνήπορα ὅτι εἶχανε παρθενικὸ, ὅτι ὠραῖο, ὅτι ἀφράτο γιὰ νὰ σκοτωθοῦν ἀπὸ τὸ μαυρομάνικο μαχαῖρι ποῦ κορέστηκε. Τὸ κεφάλι τὸ παρθενικὸ γδύθηκε ἀπὸ τὰ ρόδα. Τὰ ρόδα ἐκλαψαν ἀναστέναξαν, πέθαναν.... Τὸ μαυρομάνικο μαχαῖρι γέλασε.

..... Τὸ σπαθὶ σηκώθηκε. Ἄστραψε μέσα στὸ πυκνὸ σκοτάδι. Ἡ λάμψη φώτισε τὸ πρόσωπο τῆς ξανθιάς βασιλοπούλας. Τὰ χεῖλη της ἔτρεμαν. Νοιώθανε ἀκόμα ἡδονή... Τὰ μάτια της ἀκόμη σφαλιστὰ δνειρεύονταν τὴν ἡδονή. Τὸ σπαθὶ ἔπεσε!

Ξανάστραψε! Ἐφώτισε τὴν κάμαρη. Φάνηκαν τὰ γαλανὰ γένια... Ἡ ἡδονὴ τάχε καταλημυρίσει, τὰ κόρεσε.... Τὸ κεφάλι τῆς βασιλοπούλας ἔπλεε στὸ αἶμα!

..... Τὰ κάρβουνα τοῦ ναργιλὲ ἔσβυσαν. Ἡ φωτιά στὸ τζάκι ἔσβυσε. Τὰ κάρβουνα μονάχα γιάλιζαν σὰν ἄπειρα μάτια ποῦ μὲ κύταζαν.

Ἐξω τὸ χιόνι, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἡ βροχή, κι' ὁ ἀγέρας ξακολουθοῦσαν νὰ μουγκρίζουν σὰ θεοῖα ἀνήμερα....

ENRICA GRASSO

Η ΠΑΛΙΟΒΑΡΚΑ

I

Σὲ κάποιο ἰσκιωμένο ἀκρογιαλὶ
ποῦ γύρω πρῖνοι κι' ἀγκαθιῆς φυτρώνουν
βάτοι καὶ βράχοι μὲ πινώρια κάλλη
π' αἰώνια σιγὴ κι' ἴσκιοι τὸ ζώνουν,

σάπια παλιόβαρκα βαριά
γέρνει τὸ σάπιο τῆς κουφάρια
σὲ κάποια βοτσαλόστρωτη μεριά,
τοῦ χρόνου θλιθερὸ ἀπομινάρι.

Μπρὸς τῆς ξαπλώνει γαλανὴ
ἢ θάλασσα παλιὰ λημέρια
τὰ βλέπει, ἢ βάρκα καὶ πονεῖ
μέσ' ἀπ' τὰ σάπια τῆς μαδέρια.

Κι' ὁ πόνος αὐγαταίνει πῶς τρανὸς
σὰν βλέπει καινουριοθαμμένη ψαροπούλα
νὰ τὴν κυλάει ὁ μπάτης σιγανὸς
εἰς τὴν κατάντικρον ἀκροῦλα

Τάχα κι' αὐτὴ καμιὰ φορὰ
σὲ πεθαμένες ξεχασμένες μέρες
δὲν ἐπαράτρχε μέσ' στὰ νερὰ
μὲ κότερα καὶ μὲ τσερνίκια καὶ μπρατσέρες;

Τώρα πικρὴ παρηγοριά,
ὅταν ἡ θάλασσα φουσκώνει
τὰ κύματά τῆς στὸ βορριᾶ
σιμὰ στὴ βάρκα τὰ ξαπλώνει

Τὴ ξεσικιώνουν τὴν κινοῦν
τὰ κύματα τὰ ἀφρισμένα
μὰ ξάφνου χάνονται καὶ σβιοῦν
κάτω ἀπ' τὴ σάπια τῆς καρένα.

II

Ξέρεις ἢ βάρκα ἢ παλιὰ
ἄχ' ξέρεις νοιώθεις μὲ τί μοιάζει;
Νὰ σοῦ τὸ πῶ;
Μὰ κι' ἂν στὸ πῶ τάχα σὲ νοιάζει;

N. ΓΡΙΜΑΛΛΗΣ

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ

Τὴν ἄρπα μὲ τὶς ἄπειρες χορδὲς
τὴ χάδεψε τὸ κουρασμένο χέρι
τοῦ πονεμένου ἀρπίστα, ποῦ ὡς χτὲς
τὸν πόνο μοναχὰ εἶχε γιὰ ταῖρι.

— Χαρᾶς τραγουδιστὴς γὼ σήμερα
θὰ πνίξω τὴν παλιὰ δδύνη
μὲ σένα λατρεμένη χίμαιρα
θὰ κρούσω τὸ τραγοῦδι ποῦχει μείνει.

Στὴν ἄρπα ποῦ τραγοῦδησε τὸν πόνο
μὴ χτυπᾶς τὸν ἦχο τῆς χαρᾶς
Ὡμέ, στὸν ποῦ ἠχάει στόνο
πόνε παλῆ πῶς σπαρταρᾶς!...

A. ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΣ

ἀπογοηθεύει, ῥέει κ' ἀπὸ τῆς
ἐπιπορευομένης ἀπὸ τοῦ
ἐπιπορευομένου ὅσοι ἐπιπορευομένοι
ἐπιπορευομένοι ὅσοι ἐπιπορευομένοι

ΕΡΜΕΥΣ ΟΡΑΖΟ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η ΠΑΛΙΟΒΑΡΚΑ

Τραγουδήσε' μας τὴ ζωὴ μὲ τὸ ζεστό τραγοῦδι
Ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὰ στήθια σου σὰ φλόγα ἀπ' τὸ καμίνι,
Τραγουδήσε' μας τὴ ζωὴ μὲ τὴν ἀντροίγια χάση
Ποῦ κάνει καὶ τὴ Λησμονιὰ στὸ γλέντι ν' ἀπομεινεί.

Γέλοιο ἢ φωνὴ σου κι ἁγιασμός ποῦ τὰ στοιχειὰ ξορκίζει
Τῆς συμφορᾶς κ' ὑμνολογᾷ τὶς ὥρες τοῦ παρόντος.
Γέλοιο ἢ φωνὴ σου κι ἁγιασμός ποῦ ὑψώνει τὴν Ἑλπίδα
Μεσοῦρανα θριαμβικὴ σὰν ἄσμα Σολομῶντος.

Πέλαγο ἢ ὄρη σου κ' ἡ χαρὰ ποῦ φέρνει τὴ ψυχὴ μας
Σὲ Πολιτεία ὄνειρευτὴ ποῦ ἔχουν χτισμένη οἱ Στίχοι
Πέλαγο ἢ ὄρη σου κ' ἡ χαρὰ ποῦ πνίγει στὸ βυθό του
Ὅσους ἀπόψε Στοχασμούς μᾶς στέλνει ἡ μαύρη Τύχη.

Τραγουδήσε' μας τὴ ζωὴ μὲ τὴ βοὴ τοῦ ἀνέμου
Ποῦ ρίχνει τὰ χαλάσματα γιὰ νὰ στηθοῦν παλάτια,
Τραγουδήσε' μας τὴ ζωὴ μὲ τὴ βαθειὰν ἀνάσα
Τοῦ ἔλατου καὶ κυπαρισσιοῦ στὰ μακροσμένα πλάτια.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΔΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΩΞΕΙΣ

Χερουβικὴ ἢ λευκοφόρα ἢ ψυχὴ της,
— Ἄγνη ξανθόφωτη παρθένα ὄνειρευμένη —
Εἰς τῶν ματιῶν της τῶν γλαρῶν ἀνεθασμένη
τίς ἀχιτιδιές, σὰν καθαρὸς λάμπει λυχνίτης.
Κι ἀπὸ τὰ μάτια μὲς στὸ εἶναι μου χυμένη,
τὰ σαπιοθέμελα χαλνᾷ μὲ τὴν πνοή της,
καὶ ροδαλοὺς ἀνθούς σκορπᾷ μὲ τὸ φιλί της
τὴν ὑπαρξὴ μου φέρνει τώρα ἔξαγνισμένη.

Ἐξαγνισμός! Καὶ μὲ τὰ μαῦρα του ὅλα ὁ νοῦς μου
πλημμύρισε ἀπὸ καρδίαν ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη,
καὶ σῶν παλιῶν μου στοχασμῶν τ' ἄγαρα μάκρη,
νᾶνθοῦν καινούργιους βλέπεις πόθους καὶ καημούς μου.
Κι ὅταν στὴ γῆ τῶν μακαρίων σὲ μιὰν ἄκρη
νοερὰ τὴν εἶδα, ἠλιοφῶς στοὺς οὐρανοὺς μου,
γλυκὸν ἀνάστησα τραγοῦδι τοὺς παλμούς μου,
καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ἔχυσα τὸ δάκρυ.

Κι ἀπ' ἀγαρῆ μιὰ δύναμη ἔξω νοῦ καὶ νόμου
συρμένος, ποῦ τὰ ναρκωμένα ζωντανεῖ
κι ἠδονορίγη μὲς στὸ εἶναι μας τρανεῖ,
ἐγοργοφέρθηκα μπροστὰ στὸ Λυτρωμό μου.
Καὶ σὰν ἀγορίζισα τὸ πρῶτο ποῦ μαγεῖται
φιλί, μοῖρα καλοδεχτὴ τοῦ νέου μας δρόμου,
τῆς Αἰωνιότης ἔνοιωσα στὸ πρόσωπό μου,
τὴ ζωοδότρα τὴν πνοὴ νὰ μὲ χαϊδεῖται.

ΑΛΚΗΣ

Η ΦΟΙΝΙΚΙΑ

Τελευταία κυκλοφόρησε κι ο δεύτερος τόμος της «'Ασάλευτης Ζωής» του Κ. Παλαμά, μεταφρασμένης στ' αγγλικά, από τον κ. Α. Φουτρίδη τον αγγλόφωνο ποιητή και καθηγητή στο Cambridge Harvard University. Στόν πρώτο τόμο δημοσιεύεται αξία κριτική του μεταφραστή από την οποία παίρνουμε τὸ ἀναλυτικὸ μέρος γιὰ τὴ Φοινικιά.

Σὲ τρυφεράδα και ἀβρότητα σκέψης κ' ἔκφρασης κανένα μέρος τῆς 'Ασάλευτης Ζωῆς δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ με τὶς ἀπαλὲς και ρεουσες στροφῆς τῆς Φοινικιάς. Δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἀνωμαλία στὴ μετρικὴ ἢ καμιὰ βία στὴ σειρὰ τῶν εἰκόνων. Μᾶς φέρνει χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε σὲ α σεμνὸ περιβόλι. Λίγα λουλούδια, μιὰ φοινικιά, λίγα θάμνα κι ὁ οὐρανὸς ἀποτελοῦνε τὸν κόσμον μας, κόσμον φαίνεται, μικρῶν πραγμάτων κοινῶν και ἀσημάντων. Ἀλλὰ ὁ ποιητὴς προσπερνᾷ και κρυφακούει τὰ ταπεινὰ λουλούδια με χροῶμα βαθὺ κι ἀνοιχτὸ γαλάζιο και βάνει τὸ μίλημα τους σὲ ρυθμούς.

Μὲ μιᾶς, τὰ λουλούδια γίνονται ἕνας κόσμος ὁμορφιάς, ζωῆς και σκέψης. Εἶναι ἡ δική μας γενιά, παιδιὰ τῆς ἴδιας μάνας Γῆς, πὸν ὄνειρεύονται ὄνειρα παραδόξως ὁμοια με τὰ δικὰ μας. «Ἡ Φοινικιά ὑπεράνω τους γίνεται ἕνα μεγάλο μυστήριον δύνάμης και χάρις, ἀνυψώνοντάς τα στοὺς βασιλεῖον τῶν θεῶν. Τὰ λουλούδια, σὰν ἀνθρωπάκια κοιτάζουν ἐκστατικὰ γύρω τους τὰ πράματα. Ἡ ὑπαρξὴ τους κάτου ἀπ' τὸν ἴσκιον τῆς Φοινικιάς εἶναι γεμάτη ἀπὸ αἰνίγματα και ἀντικρύζουν τὸν κόσμον με ρωτήματα. Ὁλομεσις στὴ γιορτὴ καθάρου οὐρανοῦ μετὰ τὴ βροχὴ, τὰ μι-

κρὰ λούλουδα ὑποφέρουν τὰ πρώτὰ χτυπήματα, δοσμένα ἀπὸ τὶς στερενὲς στάλες πὸν πέφτουν ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς φοινικιάς, και νοιώθουνε τὴν ἀγωνία τῆς θλίψης, ὅσπου καταλαβαίνουν ὅτι κι ὁ πόνος ἀκόμα φέρνει τὴν ἀμοιβή του, τὴ γνώση, πὸν τὰ κάνει νὰ θριαμβεύσουν στοὺς θάνατον, σὰ νικητὲς. Ἡ ὑπαρξὴ τους πλαταίνει και τραγουδοῦν ἕνα τραγούδι πὸν εἶναι ἡ οὐσία τῆς παγκόσμιας ἀνθρωπότητας:

Σ' ἐμᾶς μικρὰ, κόσμον ξανοίγετε μεγάλο
Και σύγγνεφ' ἀπὸ ἔγγοιες, και καημοὺς λαγκάδια,
Και τ' οὐρανοῦ τ' ἀσάλευτο σ' ἐμᾶς, τὸ σάλο
Τοῦ πέλαου γύρω στὰ καρᾶδια πρὸς τὰ βράδνα,
Τὸ δάκρυ ἀκύλιστο, κι ἀξήγητο, κάτι ἄλλο...
Ποιᾶς φυλακῆς νάμιαστ' ἐμεῖς τὰ συγγενάδια;
Ἦρθε κι ἐκλείστη μέσα μας, — ποιὸς νὰ πιστέψει! —
Μιὰ κολασμένη και μιὰ θεία ἢ Σκέψη, ἢ Σκέψη!

Και τὸ τραγούδι τους συνεχίζεται φέρνοντάς τα ἀπὸ σκέψη σὲ σκέψη, ἀπὸ ὄνειρον σ' ὄνειρον, ἀπὸ χαρὰ σὲ χαρὰ, κι ἀπὸ θλίψη σὲ θλίψη. Σερμέν' ἀπὸ τὰ θέληγτροα τῆς ζωῆς ὑψώνουνε στοὺν παράξενον θεὸ τους ἕνα ἕμνον ἀγαλλίασης. Στὸ ἀντίκρουσμα τοῦ πεντάμορφου ρόδου, τραγουδοῦν ἕνα τραγούδι ἀγάπης και θαυμασμοῦ. Ἡ δική του πείρα κεντρίζει τὸ νοῦ τους και ζητοῦνε ν' ἀναλύσουνε τὰ σκοτεινὰ προβλήματα πὸν πλημυροῦν γύρω τους. Με τὴν ἀνυπομονησία τῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων ἀκροάζονται τὰ παραμύθια νέων κόσμων και θαμάτων πὸν τοὺς φέρνουνε, οἱ μέλισσες και οἱ σαῦρες. Ἡ ἀρρώστια κ' ἡ νύχτα τὰ τρομάζουν με φοβεροὺς φαντασιές· και στοὺς τέλος πεθαίνουν μετὰ τραγούδι ἐλπίδας και λύτης:

Και θὰ πεθάνουμε.
Και μήτε θὰ βρεθεῖ γιὰ μᾶς κανένα μνημα
Τοῦ διάβα μας τὸ φάντασμα νὰ συγκροτήσει.
Μονάχα ὀλόφωτον τριγύρω σου ἕνα ντύμα
Μὲ νέα μιὰ λάμψη ἀχάλαστη θὰ σὲ στολίσει,
Και θὰ εἶναι ἡ σκέψη μας κι ὁ λόγος μας και ἡ ῥίμα.
Και θὰ φανεῖς ἐσὺ στὴν ξαφνιασμένη χτίση
Σὰν ἕνα χρυσοπράσινον καινούριον ἀστέρη
Και μήτ' ἐσὺ μήτε κανεῖς δὲ θὰ μᾶς ξέρει..

Μεταφρ. ΓΛ. ΑΛ.

ΤΟ ΨΩΜΙ

ἽΘρδια προστά στον καθρέφτη ἡ μάννα τοῦ Μιρούκη, χτενίζονταν, ἔφερον μ' ἕνα πλατὺ χτένι ψηλά τὰ μαλλιά της, καὶ μάζευε ὕστερα τὲς ἄκρες τους σὲ μιὰ στρογγυλὴ κοτσίδα, ποὺ τὴν στερέωνε μὲ μαῦρες φουρκέτες. Ἦταν μὲ τὸ πουκάμισό της ἀκόμα, κοντὸ ὡς τὰ γόνατα, καὶ ἡ μέση της, σφιγγόνταν ἀπὼνα κορσέ, παλὴ καὶ ξεφτισμένο ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ἀφοῦ τελείωσε τὸ χένισμά της, ἄλοιψε τὰ μάγουλά της μὲ πούδρα, ἔκτισε κάτου σ' ἕνα χαμηλὸ καναπέ, ἔσκυψε, πῆρε ἕνα παπούτσι, τὸ φόρεσε καὶ ἄρχισε νὰ τὸ κουμπώνει. Ἡ ὥρα περνοῦσε, ἔπρεπε νὰ πάει στὴν Ἐκκλησία, καὶ φοβόντανε πολὺ μὴν χάσει τὴν λειτουργία, μὴν ἀργήσει, μὴν φθάσει στὸ τέλος.

Ὁ Μιρούκης, τὸ παιδί της, κοιμώντανε στὸ κρεβάτι, τυλιγμένο τὸ κορμί του, μέσα σὲ μιὰ μπατανία κοκκινωπή. Εἶχε δουλέψει πολὺ τὴν περασμένη βραδυὰ στὸ τσαγκαράδικο ὡς τὲς τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα γιὰ ν' ἀποτελειώσει μιὰ μεγάλη παραγγελία παπουτσιῶν.

Ἡ μάννα του, εἶχε φόρεσει τώρα τὸ καπέλλο της καὶ τὸ στερέωνε στὸ κεφάλι της μὲ δύο μακροῦς καρφίτσες βλαμένες ἢ μιὰ ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μέρος καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τὸ δεξιό. Πῆρε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀλυσίδα του ἕνα πέτσινο τσαντάκι, ἀνοίξε τὴν πόρτα, τὴν κλείδωσε, καὶ κατέβηκε τὴ σκάλα γλήγορα, γλήγορα...

Κάθε Κριτικὴ, δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, καὶ ἀν καμμιά φορὰ τῆς τύχαινε κάποια δυσκολία, καὶ δὲν πήγαινε, τότε παραπονιούντε ἕνη τὴν ἐβδομάδα. Κοντὰ στὲς ἄλλες τὲς γυναῖκες ἀκούγε μὲ προσοχὴ τὸ Εὐαγγέλιο, καὶ ἅμα ὁ δεσπότης περνοῦσε ἀπ' μπροστά της κουνώντας τὸ θυμιατήρι ἐδῶ-κ' ἐκεῖ, τότε, ἔσκυθε, τὸ πρόσωπό της στὸ στήθος της, σταυροκοπιούντανε μὲ φόβο, καὶ μουρμουρίζε

δυσὸ τρεῖς φορὲς «Κύριε-Ἐλέησον». Σὲ λίγο ὅταν ὁ ἴδιος ὁ παπᾶς ἔβγαινε πάλι, περπατώντας τώρα σιγά-σιγά, γιὰ νὰ κάνει τὸ γῦρο τῆς Ἐκκλησίας κρατώντας ψηλά, τ' ἄγια, τὸ δυσκοπότηρο, ἡ μάννα τοῦ Μιρούκη, ἔπεφτε ἀμέσως στὰ γόνατα, χτυποῦσε τὸ μέτωπό της πάνω στὲς μαρμαρένιες πλάκες, καὶ ψιθύριζε γλήγορα, γλήγορα λόγια ἀσυνάρτητα, κομμένα. Ἄμα τελείωνε ἡ λειτουργία ἄρχιζε ν' ἀσπάζεται τὴν μίαν πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅλες τὲς εἰκόνες τῶν ἁγίων. Καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ τοιμαζόντανε νὰ φύγει δὲν λησιμονοῦσε νὰ πάρει ἀπὸ τὸ διάκο ποῦ μοίραζε, ὅσο μπορούσε περισσότερα κομμάτια ἀντίδωρο, κολνώντας ὕστερα μὲ θέρη, πάνω, στὴ λεπτή, στὴ ρόδινη, καὶ μαλακιὰ σάρκα τοῦ χερσιού του, τὰ χεῖλια της.

Φθάνοντας στὸ σπίτι, ἡ πρώτη της δουλειὰ εἶτανε, προτοῦ ἀκόμα νὰ γδυθεῖ, ν' ἀνοίξει ἕνα συρτάρι τοῦ κομοῦ, νὰ πιᾶσει ἕνα κουτί χάρτινο, ἀπὸ πούδρα, νὰ τ' ἀνοίξει καὶ νὰ βάλει στὸ βιάθος του τὰ κομμάτια τοῦ ἀντίδωρου. Καὶ τρεῖς φορὲς τὴν ἐβδομάδα, τὸ πρωτὶ, πρὶν νὰ πιεῖ τὸ τσάι της, ἔπιανε αὐτὸ τὸ κουτί, τᾶνοιγε, ἔπερνε ἕνα κομμάτι ἀντίδωρου, ἀνοίγε τὸ στόμά της, τὸ βάζε στὸ βιάθος, ἀνάμεσα γλώσσας καὶ οὐρανίσκου, καὶ τὸ μασοῦσε ἀργά-ἀργά, ἐνῶ ἔκανε τὸ σταυρό της. Μετὰ καθόντανε στὴ καρέκλα της, μπροστὰ στὸ τραπέζι, ἔριχνε ζάχαρι μὲς' στὸ τσάι, τὴν ἀνακάτευε μ' ἕνα κουτάλι καὶ τὸ ρουφοῦσε σὲ μικρὸς γουλιές, ἐπειδὴ ἦτανε πολὺ ζεστό.

Μόλις ξυπνοῦσε τὰ χαράμματα, ἔκανε τὴ προσευχὴ της, τὸ ἴδιο καὶ κάθε βράδυ ὅταν ἔπεφτε νὰ κοιμηθῆ. Κοντὰ στὰ κονίσματα ἔκαιε, πάντα ἕνα καντῆλι, βλαμένο, μέσα σ' ἕνα φανάρι παστρικό, κρεμασμένο ἀπὼνα καρφί στὸν τοίχο.

Ὁ ἄντρας της πέθανε νωρὶς λίγα χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο της καὶ τῆς ἄφηκε ἕνα παιδί τὸ Μιρούκη. Αὐτὸς δούλευε τώρα σ' ἕνα τσαγκαράδικο καὶ μὲ τὸ μισθὸ του, βάζοντας καὶ τὰ πλυστικά ποὺ κέρδιζε πλένοντας καὶ σιδερώνοντας ξένα ροῦχα, μπορούσε νὰ κρατᾶ δυσὸ κάμαρες καὶ μιὰ κουζίνα, σ' ἕνα φτωχικὸ σπίτι.

Πολλὲς φορὲς τσακωνόντανε μὲ τὲς γειτονίσσες καὶ τότε, παρατοῦσε τὴ δουλειὰ της, στὴ μέση, ἔβγαινε, στὸ παραθύρο, τὲς ἔβριζε, τὲς ἔφτυνε, τὲς μούντζωνε μὲ τὰ δύο της χεῖρια ὀλάνοιχτα. Δὲν εἶχε σκέψη μὲ καμμιά ἀπ' αὐτὲς

γιατί εΐτανε, υπερβολικά αΐστηρή, και δέν τῆς ἄρεξε νὰ συναναστρέφεται μ' ἀνθρώπους, ποὺ ἄλλα λέν μπροστά.... και ἄλλα κάνουνε πίσω.

* *

Εΐχε περάσει κάμποση ὥρα, ὅταν ὁ Μιρούνης στρέφοντας τὸ κορμί του ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ τοίχου ὅπου, τὸ εΐχε γυρισμένο, ἄνοιξε τὰ μάτια του. Κύτταξε ἐδῶ κ' ἐκεῖ μέσα στὴν κάμαρα και δέν εΐδε κανένα. Κατάλαβε τότε πῶς ἡ μάννα του πῆγε στὴν Ἐκκλησία. Ἀφοῦ ἔμεινε λίγο ἀκόμα στὸ κρεββάτι τίναξε τὴν πατανία πάνω ἀπὸ τὸ κορμί του, ἔβαλε τὸ ἓνα πόδι κάτω στὸ πάτωμα, ὕστερα τὸ ἄλλο και βρέθηκε ὄρθιος.

Κάθισε σὲ μιὰ καρέκλα, πλάι στὸ τραπέζι. Ἔνοιωθε ἓναν πόνο στὸ κεφάλι. Ἔξυσε, λίγο τὰ μαλλιά του, με τὰ νύχια του τὰ μαῦρα, και κατόπι καθάρισε, με τὰ δάχτυλά του τὲς τσίμπλες, ποῦ εΐχε στὲς ἄκρီးς τῶν ματιῶν του.

Πεινοῦσε και γι' αὐτὸ σηκώθηκε και πῆγε στὴν κουζίνα νὰ δεῖ ἂν εΐχε μείνει λίγο φαΐ ἀπὸ χτές. Σήκωσε με τὸ χέρι του, τὸ καπάκι τῆς κασαρόλας ἀλλὰ δὲ βρῆκε τίποτα μέσα. Ὅπως πάντα, κάθε Κυριακή, ἡ μάννα του ἔκρυψε τὸ φαΐ, γιὰ νὰ μὴ φαίει προτοῦ νὰ τελειώσει ἡ λειτουργία. Ὑστερα ἔπρεπε νᾶναι και νηστικός γιὰ νὰ πάρει και ἀντίδωρο.

Και ὅμως πεινοῦσε, πεινοῦσε τρομερά, τὸ στομάχι του ἦτανε ἄδειο. Ἔξυνε πάλι τὰ μαλλιά του με τὰ νύχια του, ὅταν τὰ μάτια του πέσανε κάτω σ' ἓνα κομμάτι ψωμί, ποῦ βρισκόντανε στὴ γωνιὰ ἐνὸς ραφιοῦ. Τὸ κύτταξε κάμποσα λεπτά με βλέμματα φοβισμένα. Νὰ τῶπερνε; Ἄν τὸ μάθαινε ἡ μάννα του ὅμως, ἀλλοίμονο. Τότε θὰ τὸν ἔδερνε, και θὰ τὸν ἄφινε, τὸ μεσημέρι στὸ τραπέζι νηστικό. Και ὅλο κύτταξε, τὸ ψωμί αὐτὸ, ποῦ πάνω του περπατούσανε, ἀργά-ἀργά μυῖνες χωρὶς καμμιὰ ἀτόφισι. Στὰ τελευταῖα νίκησε τὸν ἑαυτὸ του, φρενήθηκε τὸ δάρσιμο ποῦ θὰ δερόντανε ἀπὸ τὴ μάννα του ἂν τὸ τρωγε και γι' αὐτὸ ἔφυγε ἀπὸ τὴν κουζίνα, πῆγε μέσ' στὴν κάμαρα κ' ἔπεσε στὸν καναπέ.

Ὁ ἥλιος ἔμπαινε λοξὰ ἀπὸ τὸ παράθυρο, και ζέστανε τὰ γυμνά του πόδια, καθῶς τὰ εΐχε σταυρωμένα μπροστά του, τῶνα πάνω στ' ἄλλο. Ἔξω ἀπὸ τὸ δρόμο ἔφτανε μιὰ σιγανὴ βουή, φωνές, γέλοια. Τὰ σπουργίτια, κελαιδούσανε,

πάνω στὲς στέγες. Στὸ γαλάζιο και καθάριο οὐρανό, κοπάδια μαύρων και ἄσπρων περιστερῶν πετούσανε ὅλα μαζί, κουνώντας, ρυθμικά τὲς φτεροῦγες τους. Μεσ' τὴ ψυχὴ τοῦ Μιρούνη, μιὰ ἐπιθυμία τοῦ ἦρθε ξαφνικά, νοιώθοντας, τὰ πόδια του, γλιαζὰ ἀπὸ τὸ ζέσταμα ποῦ τοὺς ἔκανε ὁ ἥλιος. Πεθύμησε τὴν ἐξοχή, τὴ χλόη, τὴ μυρωδιὰ τῆς κοπριάς, τὰ βῶδια, τὰ δένδρο, τὰ λουλούδια, τὰ πουλιά...

Ἀμέσως ὅμως θυμῆθηκε πῶς πεινοῦσε. Ἡ σκέψη αὐτὴ ποῦ ἔτσι ἀπότομα φανερώθηκε στὸ νοῦ του, τὸν ἔκανε νὰ πεινάσει ἀκόμα περισσότερο. Κατόπι θυμῆθηκε και τὸ ψωμί, ἓνα τετράγωνο κομμάτι, ξερὸ στὴν ἐπιφάνεια ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, μαλακὸ ὅμως μέσα.

Σηκώθηκε πάνω τότε και πῆγε στὴν κουζίνα περπατώντας με τὰ γυμνά του και βρώμικα πόδια, με τὰ μαλλιά του ἀτένιστα και σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, με τὸ πρόσωπο ὠρὸ, και γιομάτο ἐμπισμένα σπιργιά, με τῶνα ποδάρι τοῦ ἐσωθρακιοῦ του πεσμένο ὡς τὸν ἀστράγαλο, και τ' ἄλλο ἀνεθασμένο ὡς τὸ γόνατο, με τὰ μάτια του δίχως λάμψη, σβουμένα, με τὸ πουκάμισό του ξεκούμπτο ἀφίνοντας, νὰ φαίνεται, τὸ στήθος, ἀδύνατο, ποῦ τὰ κόκκαλά του σχεδιάζονταν, και ξεπετιόντανε πίσω ἀπὸ τὸ δέρμα του. Σὰν ἔφθασε στὴν κουζίνα στάθηκε και κύτταξε τὸ ψωμί. Τὸ κύτταξε λιγωμένα, παρακλητικά, ὅαν νὰ ἦτανε κάπου ἐκεῖ κοντὰ κάποιος κοῖ γύρευε ἀπ' αὐτὸν τὴν ἄδεια νὰ τὸ πάρει και νὰ τὸ μασήσει. Ξαφνικά ἔνοιωσε μιὰ ζαλάδα, σάλια ὑγράνανε τὲς ἄκρီးς τῶν χειλιῶν του, δέν ἀνθεξε πιά, σήκωσε τὸ χέρι του, τὸ τέντωσε ψηλὰ πρὸς τὸ ράφι, πῆρε τὸ ψωμί, τὸ κατέδασε, και ἄρχισε νὰ τὸ τρώει. Τραβοῦσε με τὰ δόντια του, κομμάτια μεγάλα και τὸ στόμα του, σὲ λίγο γιομίζει ἀπὸ ψωμί, κάνοντας νὰ φουσκώνουν τὰ μάγουλά του.

Τὸ κατάπινε, ἀμάσητο σχεδόν, μ' ὄρεξη, μ' εὐχαρίστηση, δοκιμάζοντας μιὰ ἡδονὴ ποῦ τὸν δυνάμωνε, ποῦ τοῦ ἔδιωχνε τὴ ζαλάδα.

* *

— Τώρα!

Εἶπε, ἅμα ἔφαγε τὸ ψωμί και κάτω, πάνω στὲς πλάκες τῆς κουζίνας, μπροστὰ στὰ πόδια του, μένανε λίγα ψύχουλα σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ ποῦ πέσανε καθῶς κομμάτιαζε τὸ ψωμί.

Γύρισε γλήγορα, ταραγμένος, ανήσυχος μέσ' στην κάμαρα κ' έπεσε στον καναπέ.

— Νά το λησμόνησε ;

Σκέφθηκε σέ μιὰ στιγμή.

— 'Α μπᾶ, ὄχι θά τὸ ξέρει... Θά τὸ ξέρει.

Εἶπε σ' ἄλλη του σκέψη κουνώντας τὸ κεφάλι του.

— Μ' ἂν τῶξερε δὲν θά τῶκουβε ; — Πῶς τᾶρισε...

Πῶς ; Ψιθύρισε τώρα μ' ἀπορία, κ' ἔμεινε γιὰ λίγο μὲ μάτια ἀκίνητα, συλλογισμένα.

Αὐτὴ ἡ σκέψη τὸν ἠσύχασε, τὸν συνέφερε καὶ ἔννοιωσε μὲ ἀσφάλεια. Γι' αὐτὸ σηκώθηκε ἀπὸ τὸν καναπέ, στάθηκε μπροστὰ στὸ παράθυρο κοιτάζοντας τὸν οὐρανὸ μὲ μάτια πιὸ φωτισμένα καὶ πιὸ καθαρά τώρα.

Σκύβοντας τὸ κεφάλι του, σὲ μιὰ στιγμή, πρὸς τὰ κάτω, εἶδε ἀριστερά, στὸ βάθος τοῦ δρόμου, τὴ μάννα του νᾶρχεται, περιπατόντας γλήγορα, γλήγορα, μὲ τὸ φουσιάνι της σηκωμένο ἀπὸ μπροστὰ, ἐπειδὴ εἶχε κοιλιὰ μεγάλη, κρατόντας ἀπὸ τὴν ἄλυσσίδα του, τὸ τσαντάκι, ποῦ κουνιόντανε ἐδῶ κ' ἐκεῖ.

Ἐνας φόβος πλημμύρισε, μόλις τὴν ἀντίκρουσε, τὴν ψυχὴ τοῦ Μιρούκη. Τώρα ; Τώρα ; σκεπτόντανε καὶ δὲν μπορούσε νὰ στρώξει τὲς σκέψεις του πιὸ μπροστὰ. Τὸ ξέρει ; ἢ δὲν τὸ ξέρει ;

— Θέ μου... Θέ μου ψιθύρισε, ὑψώνοντας τὰ μάτια του, πρὸς τὰ δοκάρια τοῦ νταβανιοῦ.

Ἐνας κρότος ἀκούστηκε στὴν κλειδωνιὰ τῆς πόρτας ποῦ σὲ λίγο, ἀνοιξε καὶ ἔμπαινε ἡ μάννα του. Προσπάθησε τώρα νὰ γίνεῖ ἡρεμὸς καὶ ἀδιάφορος.

— Καλημέρα, μαμά, φώναξε κ' ἔτρεξε μπροστὰ της.

— Καλημέρα τ' ἀπάντησε ἐκείνη, ἐνῶ ἔβγαζε τὸ κλειδὶ ἀπὸ τὴ πόρτα ποῦ τὴν ξανακλείδωσε ἀπὸ μέσα.

Καὶ στρέφοντας, τὸ πρόσωπό της πρὸς τὸ Μιρούκη, τὸν ρώτηξε,

— Πῶς τὰ πέρασες ; κοιμήθηκες ; χόρτασες ὕπνο ;

Ἔ ; ζευζεύκη !

Καὶ τοῦ τσιμποῦσε τὰ μάγουλα.

— Οὐ οὐ τῆς εἶπε ἐκεῖνος κουνώντας τὰ χέρια του, στὸν ἀγέρα.

Κατὰ τὴ συνήθειά της, ἡ μάννα του, προτοῦ νὰ βγάλῃ τὸ καπέλλο της, προτοῦ νὰ λύσει τὸν κορσέ της, ποῦ

τῆς στενοχωροῦσε τὸ κορμί καὶ τὴν ἔκανε νὰ ἰδρώνει, νὰ λαχυνιάζει, ἀνοιξε ἀμέσως τὸ συρτάρι τοῦ κομποῦ, πήρε τὸ κουτὶ τῆς πούδρας, τὸ ξεσκέπασε, κ' ἀπίθωσε στὸ βάθος τὰ κομμάτια τοῦ ἀντιδωροῦ. Ξαφνικὰ γυρίζοντας, τὸ κεφάλι της πρὸς τὸν Μιρούκη τοῦ εἶπε :

— Ἔλα.. Νά, φάε καὶ σὺ ἓνα κομμάτι· εἶνε ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ παπᾶ—Μὴν ξεχάσεις νὰ κάνεις ὕστερα τὸ σταυρὸ σου.

Ὁ Μιρούκης τρόμαξε, ἔννοιωσε ἓνα μεγάλο φόβο, σκέψεις πολλὲς παρουσιασθήκανε στὸ νοῦ του, ποῦ τὸν ἐμποδίζανε, ν' ἀπαντήσῃ σὲ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς ξεχωριστά. Νὰ πάρεῖ, τὸ ψωμί, ἀφοῦ ἔφαε τὸ ἀντίδωρο δὲν ἦτανε νησιτικός ; Νὰ τῆς πῆῖ τὸ φταῖσμα του ; Νὰ πέσει στὰ γόνατά της καὶ νὰ τὴν παρακαλέσῃ νὰ τὸν συγχωρέσῃ ; Τί νὰ κάνει ; Τί νὰ κάνει ;

— Ἔλα λοιπόν ;... δὲν μπορῶ νὰ σὲ περιμένω.. Πᾶρε.

Ἄκουσε τὴ φωνὴ τῆς μάννας του.

Φοβήθηκε μὴν προδοθεῖ, καὶ γι' αὐτὸ σηκώσε τὸ χέρι του, καὶ μὲ δάχτυλα ποῦ τρέμανε ἐλαφρά, πήρε τὸ κομμάτι τοῦ ἀντιδωροῦ ποῦ τοῦ ἔδινε ἡ μάννα του, τὸ ἔφερε στὸ στόμα του, καὶ ἄρχισε νὰ τὸ μασσᾷ ἐνῶ ἔκινε ἀργὰ ἀργὰ τὸ σταυρὸ του.

— Τώρα θά δοῦμε βουχθήθηκε ἡ μάννα του, καὶ τὴν ἴδια στιγμή γέλασε σατανικά. Ὁ πειρασμὸς σὲ νίκησε. Ἔφαες τὸ ψωμί ποῦ εἶχα στὸ ράφι ; Ἄ νὰ δοῦμε τώρα.

Καὶ πῆγε γλήγορα, γλήγορα στὴν κουζίνα, χτυπώντας τὰ παπούτσια της στὸ πάτωμα, καὶ ἀφίνοντας ἓνα ἐλαφρὸ θόρυβο, πίσω της ἀπὸ τὰ ρούχα της ποῦ τριβόντανε καθὼς περπατοῦσε.

Ὁ Μιρούκης τὰ σάστισε, τρόμαξε, ἤθελε νὰ φύγει, νὰ πέσει ἀπὸ τὸ παράθυρο, νὰ βρεθεῖ στὸ δρόμο μακριὰ ἀπὸ τὴ μάννα του.

— Βοὲ σὺ ;

Τὴν εἶδε ξαφνικὰ μπροστὰ του μὲ διπλωμένα τὰ δυὸ της χέρια πάνω στὸ φουσκωμένο ἀπὸ τὸ κορσέ της, στήθος, νὰ τὸν κυττάζῃ μὲ μάτια γουρλωμένα, ἀκίνητα, ποῦ λάμπανε.

— Τό φαες βοὲ σὺ ; Τό φαες ; Πόσες φορὲς σοῦ εἶπα νὰ μὴν τρῶς τὴν Κυριακὴ. Ἔ ; Πόσες φορὲς ; Καὶ δὲν μ' ἀκοῦς ; Κύττα ἐδῶ, μὴ σκίσεις τὰ μάτια σου κάτω. Βοὲ, σὺ, δὲν πιστεύεις Θεό ; Οἱ Ἐκκλησιᾶς σημαίνουνε, οἱ πα-

πάδες ψάλλοννε, ὁ κόσμος προσεύχεται, καὶ σὺ μωρὲ τρῶς
σὺν νὰ μὴν εἶσαι χριστιανός; Καὶ πῶς δὲν μὲ φοβήθηκες;
Ἔ; Πῶς δὲ μὲ φοβήθηκες; Φτού!

Μιά βαρῆ ἀφτυσιὰ τινάχτηκε πάνω στὸ πρόσωπο τοῦ
Μιρούκη. Ἐκεῖνος ἄρχισε ἀμέσως νὰ κλαίει.

— Μάννα μου... Μάννα μου... Πεινοῦσα.. Δὲ μπο-
ροῦσα νὰ κρατηθῶ ἄλλο. Ἐκείνη τὴν ἰσχυρὰ ξέμεινα νηστι-
κὸς μάννα μου.

— Δὲν μποροῦσες νὰ κρατηθεῖς; Ἄμ' δὲ ρωτᾷς ἐγώ;
Ἔβαλα στὸ στόμα τίποτ' ἐγώ; Μὲ στομάχι ἀδειανὸ εἶμαι
ἀπὸ χτὲς τ' ἀπόγευμα; Καὶ ὅμως ἀνθεξα γρηῶ γυναικα ποῦ
ἀνεβαίνω κάθε μέρα τόσα σκαλιά, γιὰ νὰ πάω στὴ ταράτσα
καὶ ν' ἀπλώσω τὰ ρούχα... Καὶ σὺ; νέος; παιδί; δέκα τετ-
σάρω χρονῶ; δὲν μοῦ ἀνθεξες; ἀλλ' ἐννοια σου — καὶ
κουνοῦσε τὸ δάχτυλο της κάτω ἀπὸ τὴ μύτη τοῦ Μιρούκη—
ἐγὼ ἐπίτηδες ἔβαλα τὸ ψωμί. Νὰ δῶ θὰ τ' ἀγγίζεις; θὰ
τὸ φᾶς; Θέλησα νὰ σὲ δοκιμάσω, ἂν εἶσαι χριστιανός, νὰ
δῶ πόσο ἀντέχει ἡ πίστη σου... Καὶ σὺ; Καλὰ μοῦ τὴν ἔ-
φερες.. Νά! γιὰ νὰ μάθεις ἄλλη φορὰ.

Τὸ χέρι της σηκώθηκε στὸν ἄερα, καὶ ἡ ἀνοιχτὴ ἢ
παλάμη της, βαρειά, ἔπεσε πάνω στὸ μάγουλο τοῦ Μιρούκη
μ' ἓνα δυνατὸ κρότο.

Ἐκεῖνος ἔμπιξε ἀμέσως, ἄγριες, σπαραχτικὲς φωνές.

Μάννα μου... Μάννα μου... Φθάνει... Ὅχι ἄλλη φορὰ...
ὄχι δὲ θὰ τ' ἀγγίξω... Ἄχ μάννα μου.

Κ' ἔκλαιε προσπαθώντας νὰ ξετινάξει, τὸ μπράτσο του
ἀπὸ τὰ δάχτυλα τῆς μάννας του, ποῦ τὸ κρατοῦσανε σφιχτά,
ἐνῶ μὲ τὸ ἄλλο χέρι της ἐκείνη, τοῦ ἔδινε μπάτσους, δυ-
νατούς, βαριούς.

— Νὰ Ἄθεε... Νὰ Μισσόνε... Νὰ ἀντίχριστε... Νὰ
μαγαρισμένε.

Ἐξω ἀπὸ τὸ δρόμο ἔφθανε μιὰ σιγανὴ βουή, φωνές,
γέλοια. Τὰ σπουργίτια κελαιδούσανε πάνω στὲς στέγες.
Στὸν γαλάζιο καὶ καθαρὸ οὐρανὸ κοπάδια μαύρων καὶ
ἄσπρων περιστεριῶν, πετούσανε, ὅλα μαζί, κουνώντας
ρυθμικὰ τὲς φτερούγες των.

Αὔγουστος 1917

† ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΗΤΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΕΣ

ΚΕΡΑΥΝΟΣ ἀναπάντεχος μᾶς ἦρτε ἀπ τὴν Κέρκυρα ἢ εἶδηση
γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Κ. Θεοτόκη.

Ὁ ἐκλεχτὸς νεοέλληνας στάθηκε μιὰ ἀπὸ τὲς ἐξέχουσες φησι-
ογνωμίες στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐγκυκλοπαιδικὸς σὺν ὀλίγους,
μὲ μάρτυση βαθιά, εἰκόνιζε τὸ δημοτικιστὴ σοφὸ.

Ἡ δημοιοργικὴ του ἐργασία, ἀξιολογώτατη ἄρχισε μὲ σειρά
διηγήματα ποῦ πρωτοδημοσιευντήκανε στὸ «Νουμᾶ».

Τελευταία ἐτύπωσε σὲ βιβλία τὴν «Τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα» τὸν
«Κατάδικο», τὴ «Ζωὴ καὶ θάνατο τοῦ Καραβέλα» καὶ τοὺς «Σκλά-
βους στὰ δεσμά τους», στὰ ὁποῖα μᾶς ἔδειξε τὴ δύναμη του στὴν
ἀναλυτικὴ ψυχολογία, τὲς γνώσεις του σὲ ἅπειρα ζητήματα καὶ τὲς
τάσεις του πρὸς τὲς νέες ιδέες ποῦ γεννήθηκαν ἀπ' τοὺς τελευταίους
παγκόσμιους συγχλονισμούς.

Ἡ μεταφραστικὴ του δουλιὰ εἶνε μεγάλη.

Μετάφρασε ἀπ' τ' ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ μερικὰ ἔργα τοῦ Ἄρι-
στοφάνη, ἀπ' τὰ λατινικὰ τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βιργίλιου καὶ μέρος ἀπ'
τὸ de rerum natura τοῦ Λουκρήτιου σὲ στίχους.

Τὸν Ἐρμάνο καὶ Δωροθέα τοῦ Γκαίτε, τὸν Μάξβεθ, Ἄμιλετ,
Ὁθέλλο, Βασιλέα Ἀἰθιοπίας καὶ Τρικυμία τοῦ Σαίξπηρ.

Ἀπ' τὴ σανσκριτικὴ μετάφρασε τὸν «Μαχαράβατα» τὸν «Νάλη
καὶ Νταμαγάντη» τὴν «Οὐρβαση» τὴν «Σακούνταλα» τὴν ἱστορία
τῆς «Μαλάβικα καὶ τοῦ Ἄγνιμέτρα» καὶ ἄλλα. Ἐγραψε καὶ δίτομο
ἱστορία τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας.

Τέτοια ἢ ἐργασία τοῦ Κωσ. Θεοτόκη θάφήσει σταθμὸ στὰ
γράμματα μας καὶ ἀφήνει κενὸ στὴ φιλολογία μας.

Μά έξω άπ τόν καλό λογοτέχνη ό Θεοτόκης στάθηκε σπάνιο γιά τήν Έλλάδα, ό άξιόπρεπος φιλόλογος.

Άφωσιωμένος στη δουλιά του και στίς μελέτες του δέν ανακατέυηκε μέ τή «φιλολογία τής κουζίνας» μέ τήν όποία διατηρούν τρυφερές σχέσεις όι περισσότεροι άπ τούς λογίους μας.

Αυτό θεωρήσαμε άνάγκη νά τώ προσθέσουμε γιατί μέσα στους κύκλους τής έλληνικής διανόησης, τώ κουσέλι έφτασε στό plus ultra τής ξαδιαντροπιάς.

ΘΕΡΙΩΣΕ πάλι ό δημοσιογραφικός ανταγωνισμός στην Άθήνα και θύματα του πέσανε όι λογογράφοι μας, όι διανοούμενοι και όι λόγιοι μας, παλιοί και νέοι.

Γενήθηκε ζήτημα ξεσπαθώματος τών νέων ένάντια στους παλιούς, περιφρόνησης τών παλιών άγνάγια στους νέους. Ζήτημα γιά καινούργιες τάσεις στη φιλολογία μας και άγώνες τών «σήμερα» κατά τών «χτές».

Άπό πού ξεφύτρωσαν τά έρωτηματικά αυτά δέν τώ ξέρουμε ή καλλίτερα τώ ξέρουν μόνο όι άξιότιμοι συντάχτες τών καθημερινών φύλλον.

Τό άποτέλεσμα είναι πώς όι διανοούμενοι άστόχαστα δέχτηκαν νά δώσουν «συνεντεύξεις» και τές φωτογραφίες τους άκόμα. Άπροετοιμαστοί καθώς ήσαν, άμελέτητοι φυσικά πάνω σένα ζήτημα πού δέν ύπάρχει, είπαν έκτός άπό μερικές άξαιρέσεις, ότι είχαν πρόχειρο στό μυαλό τους κ' έτσι ή έλληνική διανοούμενη σκέψη παρουσιάστηκε έκδηλωμένη επίτολμα.

Φάνηκαν όι αισιόδοξοι και όι άπαισιόδοξοι, όι άρνητές και όι πανθειστές, άλλοι παρατάσσοντας όνόματα και μόνο όνόματα και άλλοι άποκηρύσσοντας κάθε συντελεσμένη δουλιά και μελλούμενη έλπιδα.

Άν παρατάξει κανείς όλα τά όνόματα πού έδηλώθηκαν γιά ξεχωριστές άξίες θά βρει πώς όσοι έγραψαν έλληνικά είναι μεγάλοι, και άν άκολουθήσει τή σκέψη τών σκεπτικιστών θά μηδενισεί όλόκληρα αυτά τά κολάδια τών επιθέτων.

Μοτίβο όλου αυτού τού παράφρονου τραγουδιού καταλαβαίνει και ό πιδ άγαθός πώς στέκονται όι πρόσωπικές φιλίες, συμπάθειες, τά πάθη, όι κωυγάδες, τώ κουσέλι, και τώ συμφέρον.

Τό φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα λυπηρό γιά μās τούς έξω

πού ζώντας μακριά βλέπουμε τά πράματα μέ διάφορη προοπτική.

Η φιλολογική αυτή έξτρατεία δείχνει πώς στην Έλλάδα μπορεί νά ύπάρχουν ταλέντα, μά δέν ύπάρχουν ταλέντα **μορφωμένα**, κ' είναι άπογοητευτικό.

ΑΝ ΕΞΑΙΡΕΘΟΥΝ μερικά σημεϊα από τές συνεντεύξεις αυτές καλά, όσα μένουν είναι άστέια. Δέν βρέθηκε ένα ζήτημα πού νά συμφωνήσουν διό διανοούμενοι. Καθένας παρουσιάστηκε μέ τή δική του μπαντιέρα κήρυξε τώ ευάγγελιο τής θρησκείας του και έδειξε πώς ή τάση πού πρέπει νά δοθεί στη φιλολογία μας βρίσκεται μέσα στό έργο του.

Κ' έτσι έχουμε τόσες τάσεις όσες και κεφαλές.

Δέν ύποστηρίζουμε βέβαια πώς ή Τέχνη είναι κανένα στρατιωτικό σημεϊο πρds τώ όποίο θά ξεκινήσουν αναρίθμητες μεραρχίες μέ τόν ίδιο σκοπό γιά νά τώ κυριέψουν, μά πιστεύουμε πώς ή Τέχνη γιά νά άνθισει θέλει προσπάθεια συντονισμένη σέ όρισμένα σημεϊα πώς μοιάζει μέ τώ βιομηχανικό αντικείμενο πού γιά νά φτάσει στη τελική του μορφή θέλει δουλιά πολιτοίκλη πολλών χειρών τά όποια θά δουλέψουν ιδιαίτερα γιά τά διάφορα του μέρη. Μιά τέτοια όργάνωση θέλει πρώτα και πάνω άπ όλα **πειθαρχία** κ' ή πειθαρχία λείπει πλέρια άπ τήν πνευματική μας κοινωνία.

Θέλουμε όργάνωση, κανονισμό, κοινή δουλιά, όμόνοια και ύπακοή σέ όρισμένες **ειδικότητες** πού ξέρουν καλλίτερα μας τήν έργασία. Μόνο τότε θά μπορούμε νά μιλούμε γιά τάσεις και κατευθύνσεις και τότε θά δίνουμε και interview.

ΠΟΣΟ μεροληπτικά μίλησαν γιά τή συντελεσμένη δουλιά μπορούμε νά άποδείξουμε εύκολα.

Όλοι όι άναγνωρισμένοι ποντίφηδες έξω άπό τώ Σάιπη, έξασαν πώς σέ κάποιο νησί πού λέγεται Κύπρος, ζει κάποιος Νικολάδης πού έγραψε κάποια διήγηματα, και κάποιον «Σκέλεθρα».

Μά είναι ντροπή μας ! Μόνο όι χρισμένοι μπαίνουν στό γαλανό παλάτι ;

Άς εύδοκήσουν νά προσέξουν τόν άγνωστο αυτόν άνθρωπο και άν έχουν λίγη συνείδηση άς έτοιμάσουν ένα βάρσο γιά νά στηθεί τώ άληθινό αυτό είδωλο.

ΕΚΑΛΙΣΤΗΚΕ με τή δημοσιογραφική αυτήν επιστράτευση και τὸ ζήτημα τῆς Ἀλεξάνδρειας.

Οἱ ἱεροφάντες με ἀδιαφορία στρέψανε τὸ βλέμμα τους και πρὸς τὴ χώρα τῶν κροκοδείλων! (ποῦ δὲν εἶδαμε δὰ ὡστόσο κανένα).

Ὅχι πὼς εἴμαστε μεῖς οἱ νέοι, οἱ θαυμαστὲς τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰδώλων, κάθε ἄλλο, οἱ ἐπιφυλάξεις μας εἶναι πάμπολλες.

Μὰ ὁ τρόπος τῆς ἔκφρασης τους μᾶς ξένισε.

Αὐτὸ πρέπει νὰ μᾶς ἀνοίξει τὰ μάτια και νὰ μᾶς δώσει νὰ καταλάβουμε πὼς χρειάζεται δουλιὰ συστηματικὴ και ὀργανωμένη.

Οἱ ἐρασιτεχνισμοὶ νὰ πέσουν και νὰ χωριστοῦν τὰ ἄγρια ἀπὸ τὰ ἡμερα.

Ἡ συντροφιά μας μ' ἕνα πρόγραμμα καινούργιο, ὑπόσχεται σὲ λίγα χρόνια νὰ δώσει τὴν ἀπάντηση και πληρωμένη μάλιστα πρὸς ὅσους δέσαν τὰ φρύδια τους ὅταν ἀνοίξαν τὸ στόμα τους νὰ μιλήσουν γιὰ τὴν νεολόσπαρτη χώρα.

Αἰσθάνομαστε ξεχωριστὴ χαρὰ βρίσκοντας τὴν εὐκαιρία νὰ εὐχαριστήσουμε με τὴν ΑΡΓΩ μας ἕναν ἀπ' τοὺς διαλεχτοὺς ὑποστηρικτὲς τῆς.

Ὁ κ. Α. Ζερμπίνης δίνοντας μάθημα στὴν τάξη ἐκείνην ποῦ πολλὰ μπορεῖ νὰ κάνει πῆρε μέρος ἀπ' τὸ οἰκονομικὸ βᾶρος μας προσπαθώντας με τὴν εὐγενικιά του αὐτὴ χειρονομία νὰ βοηθήσει μιὰν ἐλπιδοφόρα προσπάθεια

Τὸν εὐχαριστοῦμε ὀλόθερμα.

ΒΙΒΛΙΑ

[Ἀγγέλομε ἢ κρίνομε κάθε βιβλίον ποῦ μᾶς στέλνεται σὲ δυὸ ἀντίτυπα]

Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ *Ὁ Θρηῆνος τῶν Βωδιῶν*, κ. ἄ. *Διηγήματα*. Ἔκδ. «Γραμμάτων».

Ξαναβρίσκουμε και σ'αὐτὸν τὸν τόμο τοῦ μεγάλου μας διηγηματογράφου τὰ ξεχωριστὰ ἐκεῖνα σημάδια ποῦ τ'ν ἐπέβαλαν στὴ προσοχὴ τοῦ κοινοῦ: Διάλογος φυσικός, ψυχολογία ἀλάθευτη και

γυμνασμένο μάτι παρατηρητὴ σὲ μιὰ πλοκὴ σφιχτοδεμένη. Κι' ἐδῶ ὁ πρωτότυπος συμβολισμὸς του — τόσο ἀριστοτεχνικὰ δεμένος με τὴν πραγματικότητα — ὅπως σταθανάτα του: *Ἀνάσταση Νεκρῶν*, κ. ἄ. (βλ. *Ὁ Θρηῆνος τῶν Βωδιῶν*, «Ὁ Δύθης», «Ποῦ πηγαίναμε;»,). Ἡ ἴδια φιλοσοφικὴ διάθεση ἐμφανῶνει τὰ ἔργα του — δηλαδὴ ἕνας πεσσιμισμὸς «ἡγίης», μαζί με κάποιον στωϊκισμὸ ποῦ μᾶς παραγγέλλει τὴ ζωὴ, ὅταν τὴν βρίσκουμε ἄσχημη, νὰ κοιτάζουμε νὰ τὴν κυριαρχοῦμε — *Σὰν τὰ Πουλάκια*, ἐξελιγμένη σὲ μιὰν ἐπαναστατικὴ ἀπελπισμένη — (*Ἡ Συμβουλή τῆς Γρηῆς*, *Ἡ Ἐκδίκηση τοῦ Μικροῦ*, *Χωρὶς Κόπον*).

Τὰ δύο μεγάλα διηγήματα τῆς σειρᾶς αὐτῆς (*Στάπόκεντρα*, και *Μηχανὴ γιὰ ἀνθρώπους*,) δὲν μᾶς ἱκανοποίησαν και τόσο πολὺ. Ἀντίθετα τὰ μικρὰ, ἄλλα μ' ἕνα χιοῦμο ξεχωριστὸ ποῦ ἀφίνεται νὰ ἐννοηθεῖ (*Ὁ Χορὸς τῆς λύπης*, *Ἦταν ἄξια τῆς τύχης τῆς*, *Ὁ Καλὸς λόγος*,) και ἄλλα με τὸ σύντομο δραματικὸ τους διάλογο (*Σὰν τὰ Πουλάκια*, *Ἡ Ἐκδίκηση τοῦ Μικροῦ*,) ἀφίνουνε μιὰ πολὺ βαθύτερη ἐντύπωση. Καὶ ρίχνοντας μιὰ ματιὰ πίσω στὸ ἔργο τοῦ Δημοσθένη Βουτυρᾶ βρίσκουμε πὼς ἡ διαλογὴ μας αὐτὴ εἶναι δικαιωμένη. Ἐκεῖ ποῦ ὁ Βουτυρᾶς μένει και θὰ μένει ἄφραστος, εἶναι στὰ μικρὰ ἀριστουργήματά του ὅπως *τὰ 32 διηγήματα*, [ἔκδοση Χ. Γανιάρη και Σιας] ὄχι ὅμως και τόσο στὰ μεγάλα σὲ ἀφήγηση ἔργα του.

Σταματοῦμε στὸν *Θρηῆνον τῶν Βωδιῶν*, ποῦ μᾶς φάνηκε τὸ πρωτοτυπώτερο τῆς σειρᾶς. Με τὸ διήγημα αὐτὸ ὁ Βουτυρᾶς μᾶς θυμίζει μιὰν ἀδικία, τόσο φριχτώτερη ὅσο λιγώτερο τὴν νοιώθουμε: τὸ ἀλύπητο σφάξιμο τῶν ζώων. Ὅμοια και ἐκεῖνα ἐκδικουῦνται τοὺς ἀνθρώπους θυμίζοντας ἀπάνου στὸν νόνο τους πόσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ πόνος ὁ δικὸς τους: Ἔτσι τὰ βώδια θρηνοῦνε και σκεπάζουνε με τὸν θρηῆνο τους τὸ μοιρολόι τῶν γυναικῶν γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Κωστούλα, τοῦ ἰδιοκτήτη τῶν Βωδιῶν. Ἐπάρχει σαυτὸ τὸ διήγημα καὶ τὸ πολὺ βαθὺ ποῦ ὄλοι μας ἀόριστα νοιώθουμε μπροστά στη Φύση: ἡ σκοτεινὴ ἀντίληψη πὼς εἴμαστε ἔνοχοι μπροστά τῆς, ὁ ἀνείπωτος τρόμος γιὰ κάποιον ἐκδίκηση ποῦ θᾶρτει, γιὰ κάποιον ὀργὴ κοσμοχαλάστρα τῶν ὄντων τῆς ποῦ θὰ ξεσπάσει μιὰ μέρα.

“...Πάψανε για λίγο. Καί τότε ακούστηκαν οί άνθρωπίνες φωνές, τὰ ξεφωνητά τών γυναικῶν. Ἀλλά πάλι νά, ὁ θρήνος τών Βωδιῶν για τὸ χαμό τοῦ συντρόφου τους, ὑψώθηκε μεγάλος, τρομερός κι ἔπνιξε τές ἀνθρώπινες φωνές, τὰ ξεφωνητά για τὸ χαμό ἐνός ἀνθρώπου!...», [σελ. 8]

Θ. Π.

ΔΗΜ. ΤΑΝΑΛΙΑ. «*Λαὸς τῶν Μουνοῦχων*», Ἐκδ. Στέφανος Πάργας 1923.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Τανάλια εἶνε ἀπὸ τὰ ἔργα ἐκεῖνα ποῦ ἔχουν νά κάμουν περισσότερο μὲ τὴ σκέψη. Δὲ μᾶς συγκινοῦν μὲ τὸ πρῶτο διάβασμα. Μᾶς γεννοῦν ὅμως τὸ ἐνδιαφέρο, γιατί ὅσο περισσότερο κανεῖς τὰ μελετᾶ, τόσο περισσότερο τὰ νοιώθει καὶ συγκινεῖται.

Ἡ καρδιά τῶν ἀληθινῶν ταλέντων παίρνει τοὺς παλμούς, τές ἐλπίδες καὶ τές συγκινήσεις τῆς ἐποχῆς τους. Μέσα σὲς φλέβες τους κυλάει τὸ αἷμα τῆς τριγύρω ζωῆς. Εἶνε βγαλμένοι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς καὶ γιατὸ εἰκονίζουσαν κάθε τῆς ἀνασασμό, κάθε τῆς σκέψη. Πονοῦν κάθε τῆς λαχτάρα καὶ εἶνε ἀδύνατο νά μὴν τὴν καθρεφτίζουσαν, γιατί κάθε πραγματικὸ καὶ ἀληθινὸ αἶσθημα ἔχει καὶ τὴν εἰλικρινῆ του ἀπόδοση.

Ἔτσι καὶ στὸ «*Λαὸ τῶν Μουνοῦχων*», δὲ θὰ βροῦμε τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ ἀπεικόνιση, ἓνα καθρεφτισμα τῶν ὅσων ξεδιαλύνουσαν μιὰ βαθειὰ σκέψη καὶ μιὰ καρδιά πολυαίσθητη, μέσα ἀπὸ τὴ σημερινῆ ἐποχή. Ὁ Τανάλιας σὺν ἀληθινὸ ταλέντο ποῦ εἶνε ἔχει τὸν τρανὸ Παλμό τῆς ζωῆς. Δὲν εἶνε ὅμως ἡ ζωὴ αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν ἡ ὁποία τὸν ἐμπνέει, ὅπως ἓνα Μ. Γκόρκυ. Καὶ γιατὸ δὲν τὴν ἀναπαριστάνει οὔτε σὲ δράμα, οὔτε σὲ διήγημα. Τὸ ὅλο ἔργο του δὲν εἶνε παρὰ μερικὲς ἀλήθειες κοινωνιστικῆς, ποῦ ξεπροβάλλουσαν μέσα ἀπὸ τὸ πλαστὸ δίχτυ μιᾶς ἱστορίας, ἢ ἐνός παραμυθιοῦ.

Πολλοὶ ἔχουν τὴν ἀντίληψη ὅτι οἱ κοινωνιστικῆς ἀλήθειες δὲν ἔχουν τὴ θέση τους στὴ λογοτεχνία. Μ' ἄλλα λόγια μὲ τὴν ἀφέλεια, τους φτάνει κανεῖς στὸ συμπέρασμα ὅτι πολλὰ ἔργα σὺν τοῦ Ἀντρέιεφ, Γκόρκυ καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν μεγάλων ταλέντων, τοῦ τελευταίου αἰῶνα, ἐπειδὴ μυρίζουσαν λιγάκι ἐπανάσταση, λίγο σοσιαλισμὸ, θέλουσαν πέταμα. Λάθος ὅμως. Ἐνας σοσιαλισμὸς μὲ τὴ

πλατειὰ σημασία, μιὰ τάση για ἀνατροπὴ, ὀφείλουσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὴν ψυχὴ. Ἡ ψυχὴ εἶνε ἐκεῖνη ἡ ὁποία πρῶτὴ ἐξεγείρεται, γιατί ἐκεῖνη πρῶτὴ παθαίνει καὶ πάσχει. Ἐπειτα ἔρχεται ὁ ἀναλυτικὸς νοῦς καὶ κατατάσσει ἀλήθειες, κάνει συστήματα καὶ καταρτίζει δόλοληρες ἐπιστῆμες. Ὁ λογοτεχνιστὸς δὲν ἔχει ἀναλυτικὸ μυαλό. Ἀκολουθεῖ μονάχα τὴν ψυχὴ του, ἐξεγείρεται καὶ ἐπαναστατεῖ, πονεῖ καὶ πάσχει καὶ αὐτὸς σὺν τὸ Χριστό, γιατί αἰσθάνεται βαθειὰ. Δὲν δημιουργεῖ ὅμως ὀρισμένα συστήματα καὶ μεθόδους για νά φτάσει σὲ κείνο ποῦ ποθεῖ, ὅπως κάμνει ἓνας Malthus, ἓνας Ricardau ἢ ἓνας Marx. Τὸ νά μὴ παραδέχεται λοιπὸν κανεῖς κοινωνιστικῆς ἰδέες μὲς στὴ λογοτεχνία, εἶνε σὺ νά μὴ θέλει νά ἀναγνωρίσει τὸ πραγματικὸ αἶσθημα τοῦ λογοτεχνιστῆ, εἶνε μιὰ τρανὴ ἀπόδειξη ὅτι δὲν ξέρει νά ἐχτιμήσει τὴ γνήσια φιλολογιστὴ παραγωγή. — Ἀλλ' ἄς ἐξετάσουσαν τὸ καθένα χωριστά.

* *

α) Καὶ πρῶτα ὁ «*Λαὸς τῶν Μουνοῦχων*» ἔχει χαρακτηριστικὸν κοινωνιστικὸν. Ἡ κυριότερη κοινωνιστικὴ ἀλήθεια ποῦ κυριαρχεῖ εἶνε ἡ «ἰδιοκτησία». Ἡ ἰερότητα καὶ τὸ ἀπαράβιαστο τῆς ἰδιοκτησίας δὲν ὀφείλεται παρὰ στὴν κατεργαρία. Ὅταν ξυτηήσαμε «κλέφτες καὶ πειρῶτες ἔπειτα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἀχασβήρου (ὁ ὁποῖος συμβολίζει τὴ δίψα ἐκεῖνη καὶ λαίμαργία τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ τὸν κάνει πάντα νά κινεῖται για νά πλατύνει τὸν ὀρίζοντα τῆς γνώσης του καὶ τῆς κυριαρχίας του), οἱ ποῦ κατεργάριδες πρόφθασαν ν' ἀρπάξουσαν αὐτοὶ πρῶτα τὴ γῆ, καὶ ἔτσι γενήκαν «ἀφεντάδες». Ὅλοι οἱ ἄλλοι ποῦ σταθῆκαν κοντοὶ καὶ ἀδύνατοι καὶ δὲν μπόρεσαν ν' ἀρπάξουσαν καὶ νά πλουτίσουσαν γενήκαν σκλάβοι, μ' ἄλλα λόγια τὰ γες τῶν ἀφεντάδων. Ἀλλάξαν ὀνόματα στὲς διάφορες ἐποχῆς χωρὶς ποτὲ νά πάψουσαν νά δουλεύουσαν για τοὺς ἀφεντάδες, γιατί τοὺς θεωροῦσαν ἀνώτερους καὶ θεοσταλμένους νά τοὺς διαφεντεύουσαν ὅπως καὶ τὰ χτήματά τους... Στὰ τελευταία ὅμως χαραῖζει κάπως ἐπίγνωση καὶ ἀρχίζει μιὰ ἐπανάσταση... για τὸ θρίαμβο τῆς ἀλήθειας ὅτι «Ἐργάτες ἢ ἀφεντάδες ὅλοι μας μιὰ φορὰ κι ἓνα καιρὸ εἶμαστε μουνούχοι», — ὅλες λοιπὸν αὐτὲς οἱ ἀλήθειες εἰκονίζουσαν μὲ ἓνα μῦθο, τὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει καμιά ἄλλη ἀλληγορία παρὰ ὅτι εἶνε τὸ ἱστορισμὸ τῆς πάλης τῶν τάσεων μὲ μιὰ προφητεία στὸ τέλος.

⁵ Αν ἔλειπε ἡ προφητεία αὐτὴ ὅτι δηλ. στὴ χώρα τῶν μουνοῦχων, στὴ χώρα τῆς γενιᾶς μας, ποὺ τυφλωμένη ἐννοεῖ νὰ «ἐμμένει στὰ πατροπαράδοτα», θὰ βασιλεύει ἕνας λαὸς χωρὶς ἱστορία, λέφτερος ὅμως καὶ γεμάτος ἀπὸ καινούργια ζωὴ, — τὸ ἔργο θὰ ἔχανε πολὺ ἀπὸ τὴ λογοτεχνικὴ του ἀποψη: θὰ εἶτανε μιὰ ἱστορία ἀληθινὴ μὲ μόνη τὴ διαφορὰ ὅτι τὰ πράγματα ἐκθέτονται ὑπὸ τὴν μορφήν μύθου καὶ ἀλληγορίας.

β) Στὸ «**Παχώμιος**», ἡ ἀλληγορία εἶνε ποιὸ μεγαλύτερη. Τὸ πρόσωπο αὐτὸ πρῶτα-πρῶτα συμβολίζει τὸν κληρισμὸ καὶ τὴ μορφὴ τῶν καλόγηρων τοῦ μεσαίωνα, ἔπειτα ὅμως καθολικὰ καὶ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα, ποὺ εἶνε κλεισμένη μέσα στὸ κελλί τῆς δυσειδαιμονίας, τῶν τύπων καὶ τῆς θρησκοληψίας, ἔχοντας τὴν ἀνοησίαν νὰ περιφρονεῖ τὰ ἐπίγεια, δηλ. αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει καὶ νὰ ὀνειρεύεται προσμένοντα; παραδείσους στὰ σκοτεινὰ καὶ ἄδεια οὐράνια... Κι ἔτσι ἔρχεται ἡ «Κόρη τοῦ διαβόλου», μ' ἄλλα λόγια ἡ Ἐπιστήμη, ἡ Ἐρευνα, καὶ ἡ Παρατήρηση καὶ μ' ἕνα τρόπο ἀπαράμιλλο σὲ ποιητικὴ χάρις ἐξορκίζει τὸν ἄνθρωπο, ὡς τὸ Ζαχαρούστρα: «νὰ μείνει πιστὸς πρὸς τὴ γῆ καὶ νὰ μὴ πιστέβει τὲς ὑπέργειες ἐλπίδες, γιατί εἶνε ἔγκλημα νὰ προτιμᾷ κανεὶς τὸ ἀδιὰ-πέραστο μυστήριον ἀπὸ τὴν ἔννοια τοῦ θετικοῦ...» Ἔτσι ξετυλίγεται ὁ μῦθος καὶ τελειώνει μὲ τὴν εὐχὴ νᾶρθεῖ κάποια δύναμη ποὺ νὰ ξεσηκώσει τὸν ἄνθρωπο, γιατί ἂν καὶ οἱ... Παχώμιοι πέθαναν, ὅμως ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος — ποὺ ἔφυγε ἀπ τὸ κελί του καὶ πήρε τὸ δρόμο... τῆς «Κόρης τοῦ Διαβόλου (δηλ. τῆς Προόδου) — μ' ὅλη τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης εἶνε ἀκόμα δυστυχημένος.

Εἶνε ἀλήθεια πὼς τὸ ἔργο αὐτὸ στὴν ὑπόθεσιν σὲ πολ-
λά μέρη θυμίζει λιγάκι τὸ «La tentation de St Antoine», τοῦ
Gustave Flaubert. Χωρὶς ἄλλο τόρα—ἐκτός ἀπὸ μερικὸς ἀπὸ
τοὺς «περιφρονητῆς», κάθε παραγωγῆς τῶν νέων—θὰ βρεθοῦν καὶ
ἄλλοι κριτικοὶ ποὺ θὰ ποῦν ὅτι ὁ Παχώμιος μυρτίζει Φλωμπέρ,
καὶ ὅτι ὁ Τανάλιας εἶνε ἐπηρεασμένος. Αὐτὸ φυσικὰ ἂν τὸ ὑπο-
στηρίξει κανεὶς κάθε ἄλλο παρὰ σοβαρότητα καὶ ἀντίληψη ἀπο-
δεικνύει. Ναι μὲν μπορεῖ τὰ διὸ αὐτὰ ἔργα νὰ μοιάζουν στὴν ὑπό-
θεσιν σὲ μερικὰ σημεῖα· ἀλλὰ στὸν «Παχώμιος» δὲν εἶνε ἡ ὑπό-
θεσιν στὴν ὁποία πρέπει νὰ προσέχουμε γιατί δὲν πρόκειται
γὰ... κανένα... μυθιστόρημα.: εἶνε ἡ οὐσία. Καὶ ἡ οὐσία ἐδῶ

εἶνε πολὺ διαφορετικὴ. Ὀφείλεται σὲ ἐντελῶς ξεχωριστὴ ἔμ-
πνευση,

γ) Στὲς «Φυλακὲς» εἶνε περιττὸ νὰ ἀναλύσω τί θέλει νὰ πεί,
γιατί τὸ κάμνει ὁ ἴδιος προσθέτω μονάχα— «ἐν παρενθέσει,—ὅτι
μὲ φυλακισμένους εἰκονίζεται πολὺ ἐπιτυχημένα ὁ Ἑλλ. Λαός, καὶ
μὲ τοὺς Νησιώτες ἡ τάξι ἐκείνη ποὺ εἶτε μὲ... τὴν ἐξουσία εἶτε
μὲ τὸ πλοῦτο τρέφεται καὶ ζεῖ εἰς βάρους τοῦ Λαοῦ.

Μιὰ μεγάλη διαφορὰ βρίσκει κανεὶς ἀπὸ τὰ διὸ πρῶτα ὅταν
διαβάσει τὸ τρίτο. Τὰ πρόσωπα δὲν εἶνε πιά μονάχα σύμβο-
λα, χωρὶς ψυχολογία, καὶ «ὑπὲρ ἄνω τόπου καὶ χρόνου». Εἶνε παρ-
μένα ἀπὸ τὴ Ζωὴ καὶ κινοῦνται ἀπὸ ὠρισμένα ἐλατήρια τοῦ πραγ-
ματικοῦ κόσμου. Οἱ Νησιῶτες π. χ. ἀποφασίζουν νὰ ἀντισταθοῦν
στὴν κατάργησιν τῶν Φυλακῶν, γιατί βλέπουν τὸ συμφέρον τους νὰ
καταστρέφεται...

Δὲν μπορεῖ ὅμως κανεὶς νὰ πεί πὼς οἱ «Φυλακὲς» εἶνε
πολὺ καλύτερες ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο.

Τὸ καθένα ἔχει καὶ τὰ προτερήματά του σὲ τρόπο ὥστε σὲ
ὠρισμένα σημεῖα νὰ ξεπερνᾷ τὰ ἄλλα. Τὸ πρῶτο π. χ. καλύτερο
σὲ ἐποψὴ οὐσίας, τὸ δεύτερο ἀριώτερο σὲ ἀποψη συμβολισμοῦ,
καὶ τὸ τρίτο τελειώτερο ὡς μορφῆ.

*
**

Αὐτὸ λοιπὸν εἶνε τὸ ἔργο τοῦ Τανάλια. Μπορεῖ νὰ νομίσει
κανεὶς ὅτι ἡ τεχνολογία του αὐτὴ εἶνε πολὺ κατώτερη ἀπὸ ἕνα
ἄριστο διήγημα. Αὐτὸ ὅμως εἶνε λάθος. Γιατί πρῶτα-πρῶτα δὲ χω-
ρεῖ καμιὰ σύγκριση καὶ ἔπειτα μποροῦσε μὲν ὁ Τανάλιας νὰ μᾶς
παρουσιάσει ἕνα διήγημα, ὅλες ὅμως οἱ ἀλήθειες του δὲν θὰ εἶχαν
τὸ ἔγκυρο οὔτε τὴ γενικότητα, γιατί θὰ ἐλέγονταν ἀπὸ τὸ στόμα
προσώπων πραγματικῶν καὶ παρμένων ἀπὸ τὴ σύγχρονη ζωὴ...
Οἱ ἰδέες καὶ αὐτοῦ ἀκόμα τοῦ Γκαίτε θὰ ἔχαναν πολὺ, ἂν ὁ Φά-
ουστ δὲν ἦταν πρόσωπο χωρὶς καμιὰ ἐποχὴ, πρόσωπο συμβολικὸ
ὥστε νὰ ἐπισκέπτεται καὶ αὐτὴν ἀκόμα τὴν Ἑλένη τῆς Σπάρτης.

Καὶ γὰρ νὰ τελειώσω ὁ «Λαὸς τῶν Μονούχων» εἶνε μιὰ ἀπὸ
τὲς καλλύτερες παραγωγῆς τῆς νέας λογοτεχνίας. Ἐξω ἀπὸ τὴν
οὐσία του, ἔξω ἀπὸ τὲς ἀντιλήψεις περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχουν ἔργα μὲ
τὴ βούλα τοῦ Σοσιαλισμοῦ, καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ θιασῶτες τοῦ περι-

φημον «ή Τέχνη για την Τέχνη» είναι αδύνατο να αρνηθούν την πραγματική αξία του έργου αυτού μόνο και μόνο για το ύψος του.

‘Ο φραστικός χαρακτήρας στο «Λαό των Μουνούχων» είναι τόσο άρτιος από έποψη τέχνης, ώστε ο αναγνώστης χωρίς να κουραστεί καθόλου ψυχικά, παρακολουθεί όλη τη κλίμακα κάθε σκέψης και κάθε αισθήματος, ανίβει μέσα του ειλικρινά και ζωντανά όλη τη θερμή εκείνη φλόγα της άγνης έμπνευσης.

‘Ο Τανάλιας όμως δεν είναι “styliste,». Είναι αλήθεια πως το ύψος του φτάνει και μέχρι πρωτοτυπίας, αλλά ποτέ δε θυσιάζεται ή ιδέα, ή ούσία για την τορνευτή φράση. Κάθε άλλο παρά δούλος της “έξεζητημένης φράσης,», τεχνίτης όμως δουλευτής της ξέρει να είναι για μὲν τὰ διὸ πρῶτα (Λαὸ τῶν Μουνούχων, Παχώμιο) ὁ ἐλευθερόστομος ξεσκεπαστής της σαπίλος... για δὲ τὲς “Φυλακὲς,», ὁ λεπτολόγος ἀναλυτὴς πού θέλει νὰ διαλύσει ἕνα ἀπὸ τὰ μαρτύρια τῶν δυστυχισμένων ὑπάρξεων.

Τὸ ὕψος του—πού τότε χύνεται σ’ αἰ χείμαρος καὶ ξαφνιάζει με τὴν ἐλευθερόστομη, ζωντανή καὶ ἀβίαστη ἀναπαράσταση τῶν πραγμάτων, τότε χτυπάει ἀλύπητα με τὸ τρυχερὸ σαρκασμὸ του, καὶ τότε ἀνεβιάνει στὰ αἰθέρια τῆς ἔξαρσης γιὰ νὰ μᾶς δεῖξει μελλούμενες χαρουργές—κάνει κάθε συμβολισμό κάθε ἀπεικόνιση νὰ μοιάζει με μιὰ ἐπιφάνεια καθαρή, μ’ ἕνα κρύσταλλο διάφανο μέσα στὸ ὁποῖο δείχνεται ὁ Παλμὸς τοῦ ποιητῆ καὶ καλλιτέχνη... ἡ Ψυχή τοῦ Τανάλια.

ΠΟΛΗΣ ΔΕΥΚΗΣ

ΑΝ. ΚΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ. «Δυὸ Φωτιές». Οἰκογενειακὸν δράμα εἰς πράξεις τρεῖς.

Πράξη Α'. Ἀστική οἰκογένεια. Μιὰ χήρα, ἡ κόρη της Φλώρα καὶ τὰ δύο παιδιὰ της Σίμος καὶ Πλάτων.

Εἶναι ὁ καιρὸς πού θὰ γίνει ἡ «διανομή» τῆς περιουσίας. ‘Ο Πλάτων χρεομένος ζητᾷ νὰ πάρει καὶ τὰ μερίδια τῶν γυναικῶν. ‘Ο Σίμος πού ἦρτε ἀπὸ τὸ ἔξωτερικὸ ἀντιστέκεται. Σὲ μιὰ καιοπινὴ του συνάντησι με τὸν κηπουρὸ τους μανθάνει πὼς ὁ ἀδελφός του ὑποσχέθηκε γάμο στὴν ἀδελφή του Μαριγοῦλα πού τὴν βίασε, καὶ ἀπὸ ἕνα φίλο του πὼς ὁ πατέρας τους πεθαίνοντας ζήτησε νὰ πληρωθεῖ ἕνα μεγάλο ποσὸ σὲ κάποιον πού με ἀδικία τοῦ τὸ εἶχε πάρει.

Πράξη Β'. ‘Ο Σίμος ἐπιμένει νὰ πληρωθεῖ τὸ χρέος. ‘Ο δανειστής βιάζεται νὰ ξοφληθεῖ. Ἡ ἀπατημένη Μαριγοῦλα λέγει τὸ παράπονο της στὸ Σίμο καὶ τὸ μυστικὸ πῶς εἶναι ἔγκυος. ‘Ο Πλάτων χάνει τὰ ἀποδεικτικὰ χαρτιά τοῦ χρέους πού τὰ εἶχε κρύψει στὸ ἔξοχικό τους σπίτι καὶ πού φαίνεται πὼς τᾶκλεψε μιὰ γυναίκα με τὴν ὁποία γλεντοκοποῦσε. Γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τῆς πληρωμῆς προτείνει στὸ Σίμο ἄτιμα σχέδια, ὁ ὁποῖος τὰ ἀπορρίπτει με ἀποστροφή καὶ σύχρονα τοῦ παρουσιάζει καὶ ὅσες ἄλλες ἀτιμίες του ἔμαθε. ‘Ο Πλάτων βγάζει τὸ περίστροφο νὰ τὸν σκοτώσει μὰ ὁ Σίμος με μιὰ κίνηση τοῦ τὸ παίρνει καὶ τὸ πετᾷ πάνω στὸ τραπέζι.

Πράξη Γ'. Φτάνει ἡ Μαριγοῦλα λαχανιασμένη νὰ διηγηθεῖ πὼς ὁ Πλάτων με τὸν ἀδελφὸ της τσακωθήκανε. ‘Ο Πλάτων ἔρχεται στὸ σπίτι, τὸν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ κηπουρὸς πού τοῦ ζητᾷ νὰ πληρώσει τὴ ντροπὴ με τὸ γάμο. ‘Ο Πλάτων ἀρνιέται. Ἡ Μαριγοῦλα τὸν σκοτώνει με τὸ πιστόλι ποῦ βρε πάνω στὸ τραπέζι.

Αὐτὴ εἶνε με λίγα λόγια ἡ ὑπόθεσι τοῦ ἔργου τοῦ κ. Χατζηποστόλου. Νέος καθὼς εἶναι μᾶς προδιαθέτει εὐμενικά, ἴσως ἴσως καὶ πρὶν ἀπ’ τὴ στοχαστικότερη συγκέντρωση γιὰ τὴ λογικὴ «παίδεψη» τοῦ ἔργου.

Μὰ ὅσο καὶ ἂν συνομιλήκη ἀλληλεγγύη με σπρώχνει νὰ στέκουμαι ὁμάδι στοχαστῆς καὶ τραγουδιστῆς γιὰ τὰ ἔργα τῶν νέων ἕνας φόβος πού με κρατᾷ πάντα γιὰ βλαβερά ματαιομβανίσματα, με φέρνει ἀγνάντια στὴ λογικότερη ἐνατένιση, καὶ ἔτσι δὲ μπορῶ νὰ γράψω πὼς οἱ «δυὸ Φωτιές» στέκουν ἀριστούργημα, μ’ ὅλο πού πήραν τὸ πρῶτο βραβεῖο σὲνα διαγωνισμό.

Καὶ πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα πού ὁ πρόλογος μποροῦσε νὰ λήψει καὶ ἡ γλώσσα νὰ ἦταν με περισσότερο ρυθμὸ καὶ ἀρμονία ὑφασμένη. Σχεδὸν τὸ ἔργο εἶναι γραμμένον στὴ καθαρεύουσα, μὰ καὶ οἱ λέξεις οἱ δημοτικὲς ὅσες ὑπάρχουν ἀνορθόγραφα εἶνε γραμμένες.

Καὶ τώρα στὴ ψυχολογικὴ ἀνάλυσι τῶν χαρακτήρων. Πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλο εἶδος λόγου τὸ θεατρικὸ ἔργο ἔχει ἀνάγκη ἀπόλυτου καλοῦ διαλόγου.

Ἀληθινὴ ψυχολογία μόνο, σὲ ἀληθινὸν διάλογο μποροῦμε νὰ βροῦμε.

Τὸ θεατρικὸ ἔργο στηρίζεται πλέρια στὸν “τρόπον ἐκφράσεως,» τῶν προσώπων του. Κι ἀπ’ αὐτὴν τὴν ἔποψη ἄς ἐξετάσουμε τὸ ἔργο τοῦ κ. Χατζηποστόλου.

Γενικά πρὶν ἔρθουμε στὴ μερικότερη ἀνάλυσι τῶν τύπων του τοῦ κάνουμε τὴν παρατήρησι πὼς οἱ διάλογοι του δὲν εἶναι “σηνη-

κοί., Δὲν ἔχουν τὴν ἐπιμελημένη φροντίδα πού χρειάζεται σὲνα ἀληθινὸ ἔργο Τέχνης. Ἄν ἔχει τὸν ρεαλισμὸ τῆς ἡ ζωῆς ἔχει καὶ τὸ δικό τῆς ἡ Τέχνη. Καὶ τέτοιοι διάλογοι πού δὲν εἶναι ὠραῖοι, γὰ τὴν Τέχνη εἶναι ψέμα.

Δὲ θέλω βέβαια τοὺς λυρικοὺς δεκάρικους τοὺς μακροσκελέ-
στατους, οὔτε τίς ρητορικές στεντοροφωνίες. Μὰ ὀλόκληρο τὸ ἔργο
τὸ θέλω ραφιναρισμένο κάτω ἀπὸ μιὰ πρῆση δραματοποιημένη
πού τὸ μπάζει ἀπ' τὰ σύνορα τῆς ζωῆς στὰ σύνορα τῆς Τέχνης.

Καὶ μερικότερα. Ὁ τύπος τῆς μητέρας εἶνε ἀποτυχημένος. Μι-
λὰ σὰν καθαρευουσιάνος δάσκαλος, χωρὶς τὴ βαθιὰν ἀγωνία πού
γενναίει ἡ μητρικὴ στοργὴ σὲ δύσκολες στιγμές, ἀφύσικα, προσποιητά.

Τῆ Φλώρα ἂν δὲν μᾶς τὸ σημείωνε ὁ συγγραφέας πὼς εἶναι
25 χρονῶν, ὀρισμένα θὰ τὴν παίρναμε γὰ 14. Τόσο μιλᾷ παιδικᾷ,
δηλ. φαρησαϊκᾷ γὰ τὴν ἡλικία τῆς.

Τὰ δυὸ ἀγόρια. Ὁ ἓνας κακὸς χωρὶς νὰ θέλει, ὅπως δὰ
δηλώνεται καὶ δυὸ φορές στοὺς διαλόγους, ὁ Σίμος καλὸ παιδί μὰ
ὄχι χαροχτήρας. Ὁ πρῶτος νεανικᾷ ἐπιπόλεος, "παιδί τοῦ αἰῶνα,"
ὁ δευτέρος τίμιος bourgeois μὲ ἀρκετὲς προλήψεις.

Κεῖτοι ἡ σύγκρουση τῶν δυὸ αὐτῶν χαρακτήρων δὲν εἶναι δυ-
νατὴ, ὄχι ἀπὸ ἀδυναμία τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ ἀπὸ δύναμια τῶν
ἡρώων.

Ἡ Μαριγοῦλα, ἡ ἀδικημένη κόρη πού τρέμει καὶ κλαίει μὲ
τὴν ἰδέα ἐνὸς ἀπλοῦ καυγά, πὼς πιάνει τὸ πιστόλι νὰ σκοτώσει τὸν
Πλάτωνα, εἶναι δύσκολο νὰ τὸ καταλάβουμε· ἄς ἀφήσουμε πού καὶ
αὐτὸς ὁ φόνος στέκεται συμπτωματικὸς, γιατί ἂν ὁ Σίμος δὲν ἄφηνε
τὸ πιστόλι πάνω στὸ τραπέζι, ἡ Μαριγοῦλα δὲ θὰ τῷ βρισκε καὶ ὁ
Πλάτων δὲ θὰ σκοτώνετον. (sic) ?

Ὁ καλύτερος τύπος εἶναι ὁ Ἄριστος ὁ κηπουρός. Τὸ μέρος
πού δηγιέται στὸ Σίμο τὴν ἀτιμία τοῦ Πλάτωνα στέκεται ἀριστοου-
ρηματικὸ ὅπως καὶ στὴ τρίτῃ πράξει ὁ τρίπος πού ὀργανισμένα μιλᾷ
στὸν Πλάτωνα εἶναι ἀπόλυτα ψυχολογημένος καὶ ἐπιτυχημένος.

Ἔχω καὶ μερικὲς ἄλλες ἐπιφυλάξεις σὲ ζητήματα μερικώτερα
πού δείχνουν ἀρκετὲς ἀσυνέπειες, μὰ τὲς παραλείπω σὰν ἐποουσιω-
δέστερες.

Ἔτσι τὸ ἔργο τοῦ κ. Χατζηπαυστόλου στέκεται μιὰ προσπλά-
θεια εὐγενεζὴ καὶ καλοἑλπιδῆ, γιατί ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ του καὶ
αὐτὸ τὸ μεγάλο κεφάλαιο, τὸ πὼς δὲν διάλεξε τὸ θέμα του μὲς
ἀπ' τὰ ρομαντικὰ περιβόρια κωλόντας στὸ τέλος τὸ ἴδιο refrain
καὶ τὴν ἴδια ἐπιδοδὸ «ζήσαν αὐτοὶ καλὰ καὶ ἡμεῖς... χειρότερα».

ΔΗΜ. Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ. *Βήματα στὴ γλῶση* (Ποίημα). Κύπρος
1923, Σελίν. 2 1)2.

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗ. *Τὸ ἔργο τοῦ κ. Κ. Π. Καβάφη*. Δεύτερη
ἐκδοσι. Ἐκδοσι τοῦ συγγραφέως (δύο φράγκα).

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ. *Οἱ ἀλανιόρδες*. Ἐκδότης Στέφανος Πάρ-
γας (1921) Γ.Δ. 10.

PIERRE PASCAL. *Τὰ ἡθικὰ ἀποτελέσματα τοῦ σοβιετικοῦ
πολιεύματος*. Μετάφρ. S.S. Ἐκδότης Στέφανος Πάργας (1921)
Γρ. Δ. 5.

Μ. ΒΑΛΣΑ. *Ἐπιφυλάξεις* (Σκηνηκὴ χοροῖδια μονό-
πραχτη) (1923) Δοχ. 20.

ΠΑΝΑΓ. ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ *Ἡ ζωὴ τοῦ Σατανᾶ* (1923) Δοχ. 7.50.

Ν. ΚΙΤΡΟΠΟΥΛΟΥ. *Μέσ' στὸ κλουβὶ* [διήγημα] Ἐκδότης Στέ-
φανος Πάργας Γρ. Δ. 6.

Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

La Brière — Alphonse Châteaubriand.

Ὁ Châteaubriand ἔγινε γνωστότατος στὴ Γαλλία, καὶ στὸ
διεθνὴ διανοοῦμενο κόσμο μὲ τὸ βιβλίον του αὐτό, πού πῆρε φέτος
τὸ Βραβεῖο τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τὸ πρῶτο του ἔργο, M. des
Lourdines πού βγήκε στὰ 1911 καὶ πῆρε τότες τὸ Βραβεῖο Gon-
court, ἄφησε τίς καλλίτερες ἐντυπώσεις, καὶ πάντα οἱ ἄνθρωποι τῶν
γραμμάτων περιέμεναν πὼς θὰ παρουσιάζε καὶ πολὺ ἀνώτερο.
Ἔπειτα ἀπὸ πολλὴ σκέψη ὁ συγγραφέας ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσει τὸ
δεύτερο βιβλίον του, τὴν Brière, πού δικαίως πλερέστατα τίς αἰσι-
δόξες προβλέψεις τῶν φίλων του. Στὸ ἔργο αὐτὸ βρῖσκει κανεὶς
ὄλων τῶν εἰδῶν ἐμορφίεζ. Ἡ Βριέρη, εἶν' ἓν ἄγνωστο μικρὸ νη-
σάκι κοντὰ στὶς ἐκβολές τοῦ Δείγηρα μὲ πληθυσμὸ σχεδὸν ἀπομο-
ιωμένο, πιστὸ στὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα, καὶ ὅπου οὔτε ὁ ὀργανι-

σμός του κράτους, ούτε ή σαπίλα τής έξω μεταπολεμικής κοινωνίας μπόρεσαν νά εισδύσουν. Μέ στυλ πλούσιο και ζωντανό. πού τó στολίζει μιá μεγάλη δόση couleur-local, ó συγγραφέας πλέκει ένα δραματικό ρομάντζο, χαρακτηρίζοντας μ' αξιοθαύμαστη τέχνη τούς τύπους τού τόπου και τίς παράξενες ιδέες τους: 'Ο φύλακας Άου-στέν είναι μιá φυσιογνωμία αγρίου μεγαλείου, κι είν' άδύνατο νά μη μείνει έντυπωμένη στή φαντασία τού άναγνώστη ή τραγική έμορφιά τού τέλους: ό γέρος πατέρας οδηγώντας μέσ στή χιονισμένη νύχτα μιá βαρκοῦλα, όπου ή τρελλή κόρη του, ένοχη και θῦμα τής αγάπης, παραληρεί και ξεψυχά.

Thirty and one Stories — By Thirty and One Authors
Edited by E. Rhys & C. A. Dawson Scott.

Τριάντα ένα διαλεχτά διηγήματα, όλα άληθινά άριστουργήματα με την πρωτότυπη πλοκή τους, τή δυνατή τεχνοτροπία και καλλιτεχνική άποτύπωση ωραίων λεπτομερειών. Δημιουργήματα έμπνευσμένα άπ τή ζωή, άλλα είναι παθητικά με δυνατό ρεαλισμό, κι άλλα έχουν μιá έλαφρά ευχάριστη πνύχ ένός λεπτού ρομαντισμοῦ, μ' όλα κάνουν τόν άναγνώστη νά σκεφτεί με τήν βαθειά έννοια πού περιέχουν.

Οί συγγραφείς τους, οί γνωστότεροι και καλλίτεροι άπ τούς Έγγλέζους διηγηματογράφους. Ξεχωρίζουν οί C. Graham, Galsworthy, Chesterton, Arnold Bennett, May Sinclair, W. W. Jacobs, H. C. Wells, κ. α.

In Dark Places — John Russel.

Πολλοί Άγγλοι και Άμερικανοί συγγραφείς έχουν έπιβληθεί μόνο με τ' ά διηγήματά τους. Ένας άπ' αυτούς είναι κι ό Russel πού πρωτοφάνηκε μ' ένα τόμο διηγήματα «Where the Pavement Ends», πού ως τώρα τυπώθηκε πέντε φορές.

Τά καινούργια του διηγήματα μ' ά θυμίζουν Jack London, Louis Becke και Kipling. Μ' ανεξάντλητη πλουσιότητα και πετυχημένες πινελιές πού άποδίδουν πιστά και δυνατά τó μαγευτικό άνατολίτικο περιβάλο, οί ιστορίες ξελίσσονται στά νησιά τού Νοτίου Άτλαντικού, όπου ό πολιτισμός κι οί κοινωνικές προλήψεις δέν λογαριάζονται, κι' όπου τ' ά πρωτογενή άνθρώπινα προτερήματα και

πάθη ξεχωρίζουν γυμνά μ' όλο τους τó τραγικό μεγαλείο. Έξω άπ' τή συνηθισμένη μονοτονία, τó κάθε κομμάτι συγκρατημένο στο άίσθημά του, ξετιλύγει τίς ώμορφότερες έντυπωτικές ιδέες.

The Return — Walter de la Mare (2nd Edition).

Μετροῦνται στά δάχτυλα οί μυθιστοριογράφοι πού μποροῦν νά μεταβιάσουν στόν άναγνώστη μιá άίσθηση ύπερφυσικού τρόμου. Τέτοιο είναι τó έργο αυτό πού θά μείνει στή πρώτη σειρά τών βιβλίων πού προξενούν φρίκη και τρόμο. «Η Έπιστροφή» με τó γερό και καλοδουλεμένο ύφος τού συγγραφέα και τó βαρύν περιβάλο και πυκνή άτμοσφαιρα στήν όποία ξελίσσεται, μπορεί κάλλιστα νά συγκριθεί με τ' ά δυνατά έργα τού Πόε.

'Ο De la Mare, με τήν ψυχική του μυστικοπάθεια μπορεί σέ τέσσερες γραμμές ν' άποδώσει τήν πύο συγκινητική τραγωδία. Κι' όσο προχωρεί τó βιβλίό αυτό με τίς 300 φρικιαστικές σελίδες του, περισσότερο ό συγγραφέας έμβαθύνει στίς άόριστες ψυχικές διαθέσεις, στίς μεγάλες αλήθειες, και στά βαθειά άίσθηματά, πού συγκλονίζουν και διαμάζουν τούς άνθρώπους.

Salon des Artistes Paris — Όπως κάθε χρόνο, και φέτος ή καλλιτεχνική αυτή έκθεση είχε θριαμβευτική έπιτυχία. Οί εκθέτες άντιπροσώπευαν όλα τ' ά πολιτισμένα έθνη τού κόσμου, κι' εκατομμύρια έπισκέπτες θαύμασαν τή λεπτή άισθητική και τελεία άπόδοση τών έκθεθειμένων άριστουργημάτων: έξ χιλιάδες ζωγραφικά έργα και χίλια περίπου γλυπτικά. Στά έργα τών Γάλλων, πλειοψηφοῦν ταμπλώ, αγάλματα και μνημεία άναμνηστικά τού μεγάλου πολέμου.

Μ' ευχαρίστηση βλέπουμε ότι ή Έλλάς άντιπροσωπεύεται άρκετά και στή Ζωγραφική και στή Γλυπτική: οί Ζωγράφοι Μηλιάδης και Άπολιτάτης έκθέτουν έλαιογραφίες, ό Λουκίδης σχέδια και οί Γλύπτες Κ. Δημητριάδης και Καβάκος μαρμάρινες προτομές και αγάλματάκια. Ό Δούκας έπίσης γλύπτης ένα Σάτυρο φυσικού μεγέθους και ό καθ. Τόμπρος τó άγαλμα τού Κανάρη σ' ύπερφυσικό μέγεθος και μιá χάλκινη προτομή.

ΤΖΩΝ ΠΑΣΣΑΛΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Φαίνεται πώς τó Άλεξαντρινό κοινό άρχισε νά άνοίγει τ' ά μάτια του μπρός στο σοβαρό θέατρο, γιατί άλλοιώς δέν μπορούμε νά ξεγηήσουμε τήν κοσμοπλημμύρα πού βλέπουμε συχνά στο Λούνα Πάρκ.

Ὁ Βεάκης, ἡ τρανὴ αὐτὴ ἐκκλήρωση πόθου γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ σκηνή, μᾶς κρατᾷ σκλάβους τῆς τέχνης του. Κάθε του κίνησις, κάθε ἐκδήλωση τῆς ἐσωτερικῆς του ἀγωνίας, κάθε χειρονομία του, καινούργια ρίγη ζωντανεύουν μέσα μας, ἀκόμη καὶ κάθε του νεῦμα, ἡ σύσπασσις τοῦ προσώπου του ἐκφράζει κόσμους ἀπέραντους συναισθημάτων ὅπως τῶν Ἰνδιῶν οἱ σοφοὶ μὲ ἀπλὰ κινήματα ἐξωτερικεύουν τοὺς στοχασμοὺς τους.

Σὰν Ὁθέλλος στάθηκε ὑπέροχος. Τὴ βραδυὰ ἐκεῖνη πλέρια μᾶς ζωντάνευε κάθε κοιμισμένη ἀνάμνησις ἢ μᾶς θέριεψε κάθε ἀναμένη φλόγα τῆς ἀθάνατης ἀγάπης. Ἀγαπήσαμε τρελλὰ μαζί του ὅλοι, ὑποφέραμε, ζηλέψαμε καὶ ἐκδικηθῆκαμε. Τὸν χαρήκαμε καὶ στοὺς «Καταχτητὲς» τοῦ Μερὲ πού ὁ ρόλος του εἶναι πολὺ καλός, μὲν πού τὸ ἔργο εἶνε ρομαντικὸ πλῆγχο.

Τέλεια ἐδημιούργησε καὶ τὸ τύπο τοῦ Λουὰν στὸ «Γιὰ τὴν ἀγάπη της» τοῦ Ντιθέντα. Γλυκεῖα χαρὰ αἰστανόμαστε μὲ τὴ σκέψη πὼς θὰ τὸν ἔχουμε ἀκόμη λίγους μῆνες.

Ἰδιαίτερα σημειώνουμε καὶ ἕναν ἄλλο ἠθοποιὸ γύρω ἀπ' τὸν ὁποῖο κρατεῖται μιὰ ἀδικαιολόγητη σιγή. Εἶναι γιὰ τὸν Ν. Κούζουλα πού μιλοῦμε. Πρέπει νὰ τονιστεῖ πὼς ὁ ἠθοποιὸς αὐτὸς εἶνε ἀπ' τοὺς ὀλίγους. Σὰν Ἰάγος στὸν «Ὁθέλλο» καὶ σὰν Ἀνδρέας στὸ «Γιὰ τὴν ἀγάπη της» στάθηκε ἀπαράμειλλος.

Τί νὰ ποῦμε καὶ γιὰ τὸν Νέζερ; αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ βήξιμο του ἀκόμη κλείνει μιὰν ἀπέραντη διάθεσις πού μεταδίνεται αὐθόρμητα στοὺς θεατὲς του. Στοὺς τύπους τῶν ἔργων τοῦ Μολιέρου φτάνει τὰ σύνορα μιᾶς προσωπικῆς δημιουργίας.

Ἡ κ. Μουστάκα μᾶς ἱκανοποιεῖ στοὺς δραματικούς ρόλους. Μὲ συγκρατημένο αἶσθημα μὲ λεπτὴ διάθεσις καὶ γλυκεῖαν ἐκφραση μᾶς θέλγει καὶ μᾶς εὐχαριστεῖ.

Τὴν προτιμήσαμε στὸν «Ἀμιλέτο», στὸν «Ὁθέλλο» καὶ στὸ «Vae Victis».

Ἀντίθετα τοὺς ἐλαφρότερους ρόλους ἢ κ. Καββάδα τοὺς ζωντανεῖ μὲ τὴν διάθεσις πού κλείνει μέσα της τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ζωῆς.

Τὸ χαμόγελό της καὶ ἡ ἐκφραση τῶν ματιῶν της, ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ δικά της, μᾶς μεταδίνουν τὸν ἀγὸ μιᾶς δυνατῆς ὁμορφιάς.

Ὁ θίασος γενικὰ μᾶς ἱκανοποιεῖ, γιὰτὶ ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ δεῖ-

χνουν μιὰν εὐγενικὴ προσπάθεια νὰ κάνουν κάτι καλλίτερο ἀπ' ὅτι μποροῦν.

Μιὰν εὐχὴ μόνο ἐκφράζουμε. Νὰ δοῦμε καὶ μερικὰ ἑλληνικὰ ἔργα.

ΕΛΑΒΑΜΕ ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Μηνιαία τῆς ἔκδοσις. Χρονιά 2α. Ἄρ. 5 Θεσσαλονίκη.

ΟΡΦΕΥΣ Δεκαπενθήμερη φιλολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρησις. Κέρκυρα. Τεύχος I.

ΕΛΛΗΝΙΣ Μηνιαῖο περιοδικὸ τοῦ ἐθνικοῦ συμβουλίου τῶν Ἑλληνίδων. Λεωφόρος Ἀμαλίας 38. Τεύχη 5-6-7.

ΕΣΠΕΡΟΣ Μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικό. Σύρα. Ἄρ. 12.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Μηνιαῖο περιοδικό. Ὀδὸς Χαριλάου Τρικοῦπη 22. Τεύχος 265-266-267.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ Δεκαπενθήμερον φιλολογικὸν περιοδικόν. Βόλος Ἄρ. 2.

ΕΛΠΙΣ Ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία. Ὅργανο τῶν ΝΕΩΝ. ΚΕΡΚΥΡΑ.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ Μηνιαῖον εἰζονογραφημένον περιοδικόν. Νέα Ὑόρκη. Ἰούλιος 1923. Τόμ. I. ἀριθ. 8. 25c.

ΞΕΝΟΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣ (περιοδικό). Μάϊος 1923. Παίρνουμε ἀποσπάσματα. Γράφει γιὰ τὸ Α' φυλλάδιο.

Ὁ σκοπὸς τοῦ περιοδικοῦ, πολὺ εὐγενικὸς ἐπίκειται σ' ἕνα σύντομο πρόλογο (μεταφέρνεται ἕνα μέρος).

Ευτυχώς ή ελικρίνεια υπάρχει στα έργα των νέων συντακτών της «ΑΡΓΩ», μιὰ ελικρίνεια χρωματισμένη με την υπερβολή της νεότητας.

Τὸ ἄλλο μεγάλο προτέρημά των εἶναι ὁ νεανικός ἐνθουσιασμός, τὸ θαυματουργὸν αὐτὸ ἀντίδοτο στὴ συντηρητικὴ προκατάληψη τῆς κοινωνίας. Εἰς τὴν τεχνικὴν ὁμως ἀπόδοσιν ὑστεροῦν. Τὸ ὕψος των πρέπει νὰ σφυρηλατηθεῖ ἀδιάκοπα καὶ πολύχρονα γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ τῆς ἐξελιγμένης Τέχνης. Τότε τὸ ἔργον θ' ἀποκτήσῃ τὴν ἀριότητα τοῦ ὠραίου.

Ἄπ' ὅλα δὲ τὰ ἄρθρα, ποῦ περιέχει ἡ «ΑΡΓΩ» ἐκεῖνο ποῦ πλησιάζει τὴν ἀριότητα αὐτήν, εἶναι μιὰ κριτικὴ μελέτη τῶν «Πεζῶν Ρυθμῶν» τοῦ κ. Παπαντωνίου ὑπὸ Τ. Μαλάνου. Ἔχει ἡ κριτικὴ αὐτὴ προτερήματα μεγάλα καὶ πρὸ παντὸς τὴν σπάνια στὸν Ἕλληνα κριτικὴν ἀντικειμενικότητα.

ΚΑΙΤΗ ΖΕΓΓΕΛΗ

ΕΣΠΕΡΙΝΗ (Ἀθηνῶν) 8 Ἰουλίου. Μετὸν ὑποβλητικὸ αὐτὸ τίτλο μερικὰ παιδιὰ, μεῖ ἰδανικὰ εὐγενικὰ καὶ ὠραῖες προθέσεις, ἐνώθησαν καὶ ἐξέδωκαν ἓνα περιοδικό. Ἔχω εἰς τὰ χέρια μου τὰ δύο πρῶτα του φύλλα. Εἶνε ἡ «ΑΡΓΩ» ἡ ἀληθινὴ κάποιον νέων ποῦ ξεκινᾶνε γιὰ τὴν Κολχίδα ἀπ' ὅπου ἴσως γυρίσουν χωρὶς τὸ χρυσόμαλο δέρας ποῦ σήμερα ὅλοι τὸ ζητοῦν στὰ Χρηματιστήρια. Ἀλλὰ πόσο παρήγορο εἶνε νὰ βλέπει κανεὶς ὅτι καὶ σ' αὐτὴ τὴν πεζότερη ἐποχὴ ποῦ ἐγνώρισαν οἱ αἰῶνες, ὑπάρχουν ἀκόμη καρδιᾶς ποῦ ἐνθουσιάζονται καὶ πᾶλλον γιὰ τὴν ὁμορφιά.

Ἡ «ΑΡΓΩ» μᾶς στέλλει ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια ἓνα ξεχωριστὸ ἄρωμα—ποῦ εἶνε συνθιμένο ἀπὸ χρυσοῦ νεότητα καὶ ἀπὸ ἑλληνικὸ πολιτισμό. Τὴν συνιστῶ θερμότατα εἰς ὅσους ἀσχολοῦνται εἴτε ἀπὸ μακρὰ εἴτε ἀπὸ κοντὰ, μετὴ φιλολογίᾳ μας καὶ ἰδιαίτερος τοὺς νεαρὸς λογίους μας γιὰ νὰ πάρουν ἓνα μάθημα σεμνότητος.

ΘΥΡΗΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ 11 Ἰουλίου. Οἱ διανοούμενοι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ «ΑΡΓΩ», των. Στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, ἐκεῖ, ὅπου ἔγνησεν ἄλλοτε ἓνας παλαιὸς πολιτισμὸς καὶ ἔλαμψε μιὰ μεγάλη ἐπιστήμη, στὴν Ἀλεξάνδρεια, τὴν πόλιν τὴν πολύβοη καὶ

κοσμοπολίτικη, ἐκεῖ, ὅπου—στοὺς χρόνους μας—καλπαστὰ δείχνει θαύματα ὁ νεοελληνικὸς ἰδανισμὸς—ἓνας ζηλευτὸς καὶ ἰδιότυπος νεοελληνικὸς λογοτεχνισμὸς, μιὰ ὁμάδα ἀπὸ νέους, ποῦ δὲν πιστεύουν στὸ σύμβολο τοῦ γλωσσοδραγατισμοῦ, ἐκδίδουν τὴν «ΑΡΓΩ», ὄργανο τῆς Ἑλληνικῆς Νεανικῆς Ἐνωσης. Φαντάζει κομψή, πλούσια σὲ παντοία ὕλη—ἔμμετρη καὶ πεζὴ—λέτε καὶ ἀρμενίζει ἀπάνου στὰ ὕγρα κέλευθα, ἠλιόχαρη καὶ γοργοτάξειδη, ἴσαμε ποῦ νὰ φθάσῃ στὸ Κολχικὸ λιμάνι τῶν ἡμερῶν καὶ ὀνειρῶν τῶν ἰδρυτῶν της. Διαβάζοντάς την, νοιώθει κανεὶς πῶς τοῦ μετοχετεύεται ἓνας ἀλλοιώτικος ἐνθουσιασμός, κάποια ἄλλη δροσιά. Τὰ λογοτεχνικὰ πρωτόλεια τῆς νεοφάνιστης αὐτῆς ὁμάδας ἐγγυῶνται πῶς θὰ τὰ ἀκολουθήσουνε πεῖο διαλεχτά, πεῖο δυνατόσχεφα καὶ διαρκόμορφα πνευματικὰ ἔργα στὸ μέλλον. Εἶναι ἄξιοι συγχαρητηρίων οἱ νέοι αὐτοί, ποῦ τόσον εὐλαβητικὰ καταθέτουνε στὸ βωμὸ τῆς Τέχνης τῆς ὠραίουμορφης σκέψεις των.

Τ—ς

ΓΡΑΜΜΟΥΛΕΣ

— Τὸ ἐρχόμενο φυλλάδιο θὰ περιέχει μιὰν ἀξιόλογη μελέτη γιὰ τὸν Τανάλια—Βάρναλη ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸ μας ἔκτακτο συνεργάτη κ. Μ. Περίδη.

— Τὰ ὅσα γράφει ἡ «Ἐσπερινή» γιὰ μᾶς εἶναι γραμμένα ἀπὸ τὸν διαλεχτὸ ποιητὴ Σκίπη ὁ ὁποῖος μᾶς ἔστειλε κ' ἓνα ποίημα ποῦ θὰ δημοσιευτεῖ στὸ 4ο φυλλάδιο ἐπειδὴ ἔφτασε ὅταν εἶχε πᾶ τυπωθεῖ τὸ πρῶτο τυπογραφικὸ φύλλο.

— Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μᾶς ἀγγέλθηκε ἡ μελλούμενη ἔκδοσις ἑνὸς περιοδικοῦ φιλολογικοῦ ποῦ θὰ ὀνομάζεται «Ἐθνικὸς Παράδεισος».

— Συσταίνουμε θερμὰ τοὺς διανοούμενους καὶ βιβλιόφιλους τῆς πόλης μας ν' ἀγοράζουν τὰ βιβλία τους ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Κάρνεση. Ὁ Κάρνεσης εἶναι ὁ τύπος τοῦ ἀφιλόκερδου ἰδεολόγου, ποῦ ἴσως ἔγινε βιβλιοπώλης μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ διαβάσει δωρεάν. Εἶναι ὁ μόνος ποῦ πουλᾷ τὰ βιβλία μετὸ μικρότερο κέρδος.

— Ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο φυλλάδιο θὰ κρατήσουμε ἀπόλυτη ὁμοιομορφία στὸ ζήτημα τῆς ὀρθογραφίας. Πάει τόσο ἄσχημα σ' ἓνα περιοδικὸ ἴδια λέξη νὰ γράφεται μετὰ τριῶν καὶ τεσσάρων εἰδῶν ὀρθογραφικὰ συστήματα. Γι' αὐτὸ παρακαλοῦμε κάθε συνεργάτη

να συμφορωθεί από δω και πέρα με τη δήλωση μας αυτή θυσιάζοντας τες άτομικές του πεποιθήσεις για το καλό παρουσίασμα ενός περιοδικού.

— **Guerra Jungueiro.** Πέθανε στο Liverpool ο εθνικός ποιητής της Πορτογαλίας Guerra Jungueiro. Για το έργο του έγραψεν ο Κ. Ουράνης, (βλ. «Μούσα» φυλ. 5-29).

ERRATA

Στο 2ο φυλ. να διορθωθούν τα εξής:

1) σελ. 50 στίχος 4ος από πάνω, να διαβαστεί: τόν, που νεκρός...

2) σελ. 55 να διαβαστεί **Κ. Τσαγκαράδας** κι όχι Κ. Τσαγγαράδας.

3) » » αντί κοπιμότητα να διαβαστεί **σκοπιμότητα.**

4) » 56 γρ. 3 και 4 από κάτω. **απώτερα** αντί αισώτερα.

5) « 58 γραμμή 4 από πάνω **λανθάνουσα** και όχι λανθασμένη.

6) » 58 γραμμή 6 να διαβαστεί: **έτσι καθώς** στέκει.

Στο 3ο φυλ.

87) σελ. να διαβαστεί **ΖΑΙΛΙΧΑΣ.**

91) στίχος 10 διαβαστεί **καρδιά**

Την τελευταία στιγμή μας **αγγέλνεται** απ' το συνεργάτη μας Μ. Βάλσα, ο θάνατος του Άργυρη Εφθαλιώτη.

Η έλλειψη χώρου κι η βαθειά συγκίνηση για το χαμό του παλιού αγωνιστή μας **αναγκάζει** να μην έτεχταίθουμε σε λεπτομέρειες της δράσης του.

Ελπίζουμε στο **ερχόμενο** φυλλάδιο να μιλήσουμε **αναλυτικά.**

Το τύπομα τέλεψε στις 12 του Αύγουστου 1923.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ - ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟ

N. ΜΗΤΣΑΝΗ

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ, ΑΓΓΕΛΗΘΡΙΑ, ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ, ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΣΤΕΣ ΠΙΟ ΣΥΜΦΕΡΩΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ.

ΟΔΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ 17. — ΤΗΛΕΦΩΝΟ 48 - 58

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΡΓΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: Α. ΜΑΡΣΕΛΟΣ

ΤΑΧΑΡΟΜ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: “GRAMMATA”. Β. Ρ 1146 - ALEXANDRIE

ΤΗΛΕΓΡ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: “GENEB PARGAS” ALEXANDRIE

ΟΔΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ DEBBANE. 8

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Έξεδόθησαν τελευταία :

ΕΡΕΥΝΑ	για τις μελλοντικές κατευθύνσεις της Φυλής μας
Γ. ΣΚΑΗΡΟΥ	Τα Σύγχρονα Προβλήματα του Έλληνισμού
”	Η Φιλοσοφία του Πολέμου και της Ειρήνης
FERNAND LEPRETTE	Τρίπτυque (poemes)
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ	Ο Λαγκάς κι άλλα διηγήματα
”	Οι Άλανιάριδες
”	Ο Θρήνος των Βωδιών
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ	Άγαπόντας κι άλλα διηγήματα
”	Ίδας (Ίων Δραγούμης)
PIERRE PASCAL	Τα ήθικα αποτελέσματα του Σοβιετικού Πολιτεύματος
ΔΗΜΟΥ ΤΑΝΑΛΙΑ	Το Φώς που κείει...
”	Ο Λαός των Μουνούχων
ΔΡ. Α. ΣΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ	Παλιές και Καινούργιες Ίδέες
RENÉ CHAUGHÉ	Η Γυναίκα Σκλάβο
ΛΟΡΕΝΤΣΙΟΥ ΜΑΒΙΑΗ	Τά “Απαντά του, σέ Β”. Έκδοση
Π. ΑΤΡΕΙΔΗ	Πρός τάσεις και σκοπούς νεοελληνικούς.
Γ. ΚΙΤΡΟΠΟΥΛΟΥ	Μέσ’ στο κλουβί

Προσεχώς εκδίδονται :

ΚΩΣΤΑ ΠΑΣΑΓΙΑΝΗ	Σατιρικά (άσεμα) της Μάνης
ΑΡΙΣΤΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ	Ναοί και Τάφοι
ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ	Έξαγνισμός!
ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ	Κίτρινες Φλόγες
ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	Οί σημειώσεις της Πετρούλας
ΣΤΕΦ. ΜΑΡΤΖΟΚΗ	Τά “Απαντά του

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μία έως δυο φορές το μήνα εκδίδουν τη «Βιβλιογραφία» και τη στέλνουν δωρεάν σ' όποιον τη ζητήσει. Τυπώνεται σέ 3000 αντίτυπα. Όσοι εκδότες επιθυμούν να περιλαμβάνονται τά βιβλία τους στη «Βιβλιογραφία» μας άς στέλνουν ταχυτικά ένα αντίτυπο από τίς καινούργιες εκδόσεις των. Το ίδιο κι οί εκδότες περιοδικών.

ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

Στά «Γράμματα» βρίσκονται όλες οί υπάρχουσες εκδόσεις, παλιές και νέες, όλων των ελληνικών εκδοτικών οίκων. Έγγράφονται συνδρομητές σέ όλα τά ελληνικά περιοδικά. Πλουσία συλλογή Σχολικών βιβλίων.

Γ.Δ. 4

ΔΡΑΧ. 3

ΣΕΛΛ. 1
